

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM
GÜZEL SANATLAR LİSESİ

BAĞLAMA DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

(11 VE 12. SINIFLAR)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.3. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI	9
1.4. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI	9
1.5. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	10
2. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN FARKLI SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÜNİTELER	12
11. SINIF BAĞLAMA DERSİ	12
12. SINIF BAĞLAMA DERSİ	30

1. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

"Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni" temel alınarak yapılandırılan Bağlama Dersi Öğretim Programı, beceri odaklı yaklaşımı esas alarak öğrencilerin kuramsal müzik bilgilerini; özgün, analitik ve performansa dayalı çıktılara dönüştürmelerini amaçlamaktadır. Programın temel yaklaşımında öğrencinin mensup olduğu medeniyetin ses mirasını ve yerel musiki kimliğini içselleştirmesi, eş zamanlı olarak küresel müzik kültürlerini evrensel bir perspektifle keşfetmesi ve bu sentez üzerinden çok boyutlu bir estetik derinlik inşa etmesi yer alır. Bu süreçte öğretim programı; teknik yetkinlik, müziksel ifade kapasitesi ve kültürel bilinç düzeyini eş güdümlü olarak geliştiren bütüncül bir pedagojik perspektife yaslanır. Nihayetinde bu program; öğrencinin sanatsal üretim kapasitesini geliştirmeyi, müziksel kimliğini güçlendirmeyi ve estetik duyarlılığı yüksek bir şahsiyetin oluşumunu destekleyen disiplinler arası bir gelişim süreci sunar.

Bağlama Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin teknik ve müziksel becerilerini geliştirmenin ötesinde; millî, manevî ve evrensel değerleri özümseyerek bu değerleri birer estetik çıktı olarak müziksel icra süreçlerine tahvil etmelerini hedeflemektedir. Program; müzik estetiği, müzik tarihinin derinliği ve icra disiplinlerinin titizliği üzerine inşa edilmiş bütüncül bir öğrenme dizisine dayanmaktadır. Bu kapsamda öğretim programı; öğrencinin müziği kuramsal temelleri ve uygulamalı boyutlarıyla tecrübe etmesini, köklü bir müzik kültürü bilinci geliştirmesini ve özgün ifade biçimleri kanalıyla yüksek bir estetik farkındalık kazanmasını amaçlamaktadır. Öğrencilerin müzik eserlerini biçimsel, yapısal ve estetik unsurlar açısından analiz ederek bu unsurları tarihsel süreklilik içerisinde mukayeseli olarak gözlemlmelerine imkân tanıyan program, sanatsal bir muhakeme yetisinin gelişimini de öncelemektedir.

Bağlama Dersi Öğretim Programı; öğrenme-öğretme uygulamalarında disiplinler arası ilişkiler kurarak müziksel icra eylemini yalnızca teknik bir beceri değil derinlikli bir düşünsel süreç olarak ele almaktadır. Program; öğrencilerin sanatsal alan becerileri bağlamında temel müziksel yetkinliklerini aktif bir katılım ve deneyim odaklı bir yaklaşımla geliştirmelerini hedeflemektedir.

Bağlama Dersi Öğretim Programı; sosyal-duygusal öğrenme becerileri, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, sistem düşüncesi ve okuryazarlık becerilerini birer yapı taşı kabul ederek, öğrencinin kültürel birikimden beslenen özgün ve nitelikli müziksel söylemler inşa etmesini desteklemektedir. Program dâhilinde yürütülen uygulama çalışmaları; teknik egzersizler, etütler ve repertuvar çözümlemeleri vasıtasıyla öğrencinin sanatsal potansiyelini somut olarak ortaya çıkarmasına zemin hazırlamaktadır. Bu süreçte öğretim programı; öğrencinin benlik becerileri aracılığıyla kendini tanıma, kendini düzenleme ve kendine uyarlama; sosyal yaşam becerileri yoluyla iletişim, iş birliği ve sosyal farkındalık; ortak/birleşik beceriler yoluyla işe uyum, esneklik ve sorumlu karar verme becerilerini geliştirmenin yanı sıra Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi kapsamında ifade edilen değerleri ve sistem düşüncesi etrafında şekillenen okuryazarlık becerilerini kazandırmayı hedeflemektedir. Böylelikle öğrenci müziksel yaşantısı üzerinden kazandığı becerileri gündelik hayatın karmaşık problemlerini çözmede kullanabilme ve toplumsal hayata aktif, etik ve estetik bir duyarlılıkla katılım sağlama yetkinliği kazanmaktadır.

Bağlama Dersi Öğretim Programı; uygulama temelli bir pedagojiyle öğrencilerin otonom karar verebilen, analitik muhakeme yetisine sahip ve öz güveni yüksek müzisyenler olarak yetiştirmelerini hedeflemektedir. Beceri temelli öğrenmeyi merkeze alan program; millî ve manevî değerleri eğitim sürecinin ontolojik dayanakları olarak konumlandıran bütüncül bir perspektife sahiptir. Bu çerçevede program; öğrencilerin kültürel mirası estetik bir şuurla sahiplenmelerini ve bu birikimi müziksel icralarına bilinçli bir sentezle yansıtma amaçları. Teknik yetkinliğin ötesinde bir yaklaşımla öz disiplin, sorumluluk bilinci ve kültürel aidiyet duygusu gelişmiş bireyler yetiştirilmesini esas alır. Nihayetinde bu öğretim programı; sanatsal tekâmülü millî bilinç ve evrensel değerlerle bütünleştirerek öğrencinin müziksel ve kültürel şahsiyetini tahkim etmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan Bağlama Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin

- Millî birliğimizi ve bütünlüğümüzü pekiştiren müzik kültürü ile birikimine sahip olmaları,
- Müziksel bilgi ve becerileriyle kültürel mirasımızı yaşatmaları ve geleceğe taşımaları,
- Ulusal ve uluslararası düzeyde sanatsal temsil yeterliliği edinmeleri,
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik etkinlikleriyle toplumun sosyal ve kültürel gelişimine katkıda bulunmaları,

- Doğru oturuş-tutuş, bilek-kol koordinasyonu, tezene vuruşları, mızrap açısı ve tını kontrolünü geliştirmeleri,
- Bağlamada akort mantığını kavramaları; bozuk, bağlama, misket, müstezat vb. düzenleri tanımlayıp uygulamaları ve eser-düzen ilişkisinde karar/dem seslerini işlevsel kullanmaları,
- Pozisyon geçişleri, parmak numaraları, tel-perde hâkimiyeti, entonasyon ve nüans (ayrım) becerilerini sistematik olarak geliştirmeleri,
- Basitler başta olmak üzere ritmik yapıları doğru çalmaları; bireysel çalışma planı yaparak zamanı verimli yönetmeleri,
- Türk halk müziğinde yöresel tavrıları (zeybek, Silifke) ayırt ederek icraya yansıtmaları,
- Nota okuma, deşifre, dikte ve melodi/ritim tekrar becerilerini ilerletmeleri; kulak eğitimini bağlama icrasıyla bütünleştirmeleri,
- Türk halk müziği ağırlıklı olmak üzere seçkin bir repertuarı teknik-müzikal doğrulukla icra etmeleri; eserlere dönemin/ bölgenin üslup özelliklerine uygun yorum katmaları,
- Basit eşlik kalıpları, geçiş nağmeleri ve varyasyonlar (çeşitlemeler) üretmeleri; çoklu düzen kullanımı ve dem-eşlik uygulamalarıyla yaratıcılıklarını geliştirmeleri,
- Bireysel çalma ile toplu bağlama çalışını bütünleştirerek birlikte çalma, dinleme ve müzikal sorumluluk alma bilinci kazanmaları,
- Bağlama-eşlikli söyleme durumlarında doğru diksiyon, boğumlama ve ifade becerilerini gözetmeleri,
- Sahne duruşu, esere giriş-çıkış, akort kontrolü, çalışma disiplini ve performans değerlendirme alışkanlıkları edinmeleri,
- Kayıt-dinleme, yavaşlatma-döngü, metronom, nota yazım yazılımları ve çevrim içi arşivleri öğrenme süreçlerini desteklemek için etkin kullanmaları,
- Çalgının bakım, koruma, tel değişimi ve temel ayar süreçlerine ilişkin bilinç geliştirmeleri,
- Ahlakî bütünlük ve öz farkındalık temelinde öz güven ve öz disiplin geliştirmeleri; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik gibi değerleri kazanmaları,
- Ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerine katılım yoluyla kültürel süreklilik ve toplumsal-sosyal gelişime katkı sunmaları amaçlanmaktadır.

1.2. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Bağlama Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir.

1. Bağlama Dersi Öğretim Programı, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni" temel alınarak yapılandırılmıştır. Bu sebeple ders tasarımı, ölçme ve değerlendirme süreçleri, ders kitabı ve yardımcı materyal geliştirme aşamalarında söz konusu ortak metin esas alınır. Tüm eğitim öğretim faaliyetleri, bu metinde tanımlanan öğrenci profiline ulaşmayı sağlayacak biçimde planlanıp yürütülür.
2. Eğitim öğretim süreçlerinde Türkçenin doğru ve etkili kullanımına özen gösterilmesi, öğrencilerin söz varlığının zenginleştirilmesi ve dil becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır. Teknik terimlerin (akort, düzen, tezene, tını, karar sesi vb.) kavramsal düzeyde anlaşılması desteklenir.
3. Programda Türk müziğine ve bağlama icrasına katkı sunmuş icracı, usta ve araştırmacılara ilişkin örneklerle yer verilebilir. Bu kapsamda yapılacak öğrenme-öğretme uygulamalarında kişilerin eser ve katkıları ezbere değil araştırma, sorgulama ve karşılaştırmaya dayalı bir öğrenme süreci içinde ele alınır.
4. Öğretim programlarında kazandırılması amaçlanan bilgi ve beceriler "öğrenme çıktısı" şeklinde ifade edilir. Bağlama dersi öğrenme çıktıları, ünitelerdeki içerikle ilişkili alan becerileri ve kavramsal becerilerle birleştirilerek oluşturulur; çıktı-lara temel teşkil eden süreç bileşenleri (işitme-okuma-deşifre, teknik icra, müzikal ifade, değerlendirme vb.) dikkate alınır.
5. Programda yer alan ön değerlendirme ve köprü kurma bölümleri, öğrenme-öğretme sürecinin başlangıcında ve süreç içinde uygulanır. Temel kabuller ise öğretim sürecinin dayandığı kesin çerçeveyi oluşturur ve planlama ile uygulamada esas alınır.
6. Programda yer alan öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencide bütüncül bakış açısı oluşturan, kalıcı öğrenmeyi öncele-

yen, farklı yöntem ve tekniklerin (gösterip yaptırma, modelleme, eşli icra, atölye/usta-çırak, dinleme-çözümleme, akran geri bildirimi) ve disiplinler arası bağlantıları görünür kılan bir çerçevede sunulur. Öğrenme yaşantılarında öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerine yönelik süreçlerin bir arada ve uyumlu biçimde yürütülmesi esastır. Planlamalar öneri niteliğindedir, ilgili ünitenin çıktıları ve süreç bileşenleri başta olmak üzere bunlarla ilişkilendirilen tüm eğilimler ve programlar arası bileşenler gözetilerek gerekli uyarlamalar yapılabilir.

7. Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme ve destekleme bölümlerinde yer verilen uygulamalara ders kitaplarında yer verilmez. Farklılaştırma kapsamındaki tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından planlanır ve uygulanır.

8. Program; öğrencinin düşünme becerilerini, performans becerilerini ve sosyal-duygusal gelişimini birlikte ele alır. Bu nedenle öğrenme yaşantılarının öğrencilerin bireysel farklılıkları ve gelişim özellikleri temelinde düzenlenmesi önemlidir. Bağlama eğitiminde “sürekli değerlendirme” anlayışı benimsenir; öğretmenlerden öğrenme süreçlerini öğrencilerinin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tasarlamaları beklenir. Ders materyali geliştirilirken programda önerilen yaşantılara ek olarak güncel içerik ve örnekler dikkate alınır.

9. Bağlama Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrenme çıktıları; alan becerileri, kavramsal beceriler ve müziğe özgü kavramların bir arada kullanılmasıyla yapılandırılmıştır. Bu süreçte söz konusu beceri ve kavramlar, öğrenme çıktılarının anlamlı ve bütüncül bir yapı kazanmasını sağlayacak şekilde ilişkilendirilmiştir. Öğretmenlerin öğrenme-öğretme yaşantılarını tasarlarırken öğrenme çıktılarının bu ilişkisel bütünlüğünü dikkate almaları önemlidir.

10. Ünite temelli yaklaşımla hazırlanan programda 11 ve 12. sınıflarda haftada iki ders saati uygulama esastır. 11. sınıfta dört ünite, 12. sınıfta ise üç ünite yer alır. Üniteler; teknik gelişim (tezene/elle icra), düzen ve akort bilgisi, repertuar çalışmaları, müzikal ifade ve performans bileşenlerini bütünleştirir.

11. Bağlama Dersi Öğretim Programı'na ait ünitelerde yer alan konuların kapsamı içerik çerçevesinde belirlenmiş; program bileşenlerinin öğrenme-öğretme yaşantılarına nasıl dâhil edileceği açıklanmıştır. Uygulamada sıra ve süre planlaması, sınıf düzeyi ve öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda yapılır.

12. Öğretmen, bireysel ve küçük topluluk icraları destekleyen dinleti ve mini konser etkinliklerini planlar; hazırlık, prova, icra ve değerlendirme aşamalarını sistemli şekilde yönetir. Bu etkinlikler okul içi ve okul dışında düzenlenebilir. Süreçte öğrencilerin sahne-performans becerileri, estetik duyarlılıkları ve sahne etiği geliştirilir.

13. Öğretmen, millî ve manevî değerler bakımından besleyici bir öğrenme iklimi kurar; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklar konusunda öğrencilere rehberlik eder.

14. Millî ve dinî bayramlar, mahallî günler, kurtuluş ve kutlama günleri ile belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin millî duyarlılığı güçlendirilir. Türk milletine, Türk bayrağına, Türk ordusuna ve vatana hizmet edenlere sevgi, saygı ve takdir duyguları geliştirilir. Bu kapsamda geleneksel müzik mirasını görünür kılan yerel repertuar ve usta icralarına da yer verilir.

15. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrenme çıktılarının edinilmesine katkı sağlayacak uygun görsel, işitsel ve teknolojik materyaller kullanılır. Nota yazılımları, metronom uygulamaları, akort cihazları, kayıt-geri bildirim teknikleri pedagojik amaçla entegre edilir.

16. Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin ses ve motor gelişim süreçleri gözetilerek teknik gereklilikler kademeli ilerletilir. Bu sebeple ses türü tespiti, eşlikli söyleme ve çalma çalışmalarında aceleci davranılmamalı; belirli aralıklarla gelişim izlenmelidir. Eser ve alıştırma seçiminde öğrencinin düzeyi, ses/gövde ergonomisi ve teknik kapasitesi dikkate alınmalı; ses kullanılan diğer derslerin öğretmenleriyle iletişim kurularak eşgüdüm sağlanmalıdır.

Programın Bileşenleri

Bağlama dersinde alan becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra öğrencilere kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, değerler, eğilimler ve disiplinler arası bakış açısı kazandırılması amaçlanır. Bu nedenle planlamalar; bu programlar arası bileşenlerin öğrenme-öğretme yaşantılarıyla kurduğu ilişki gözetilerek yapılır.

Bilgi ve beceriler, içerik çerçevesiyle anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde yapılandırılır; sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri öğretim sürecinin doğal ve işlevsel bir parçası hâline getirilir. Bu bileşenlerin notla ölçülmesi zorunlu değildir ancak gelişimin izlenmesi amacıyla performans görevleri, ödevler ve dereceli puanlama anahtarlarında bu bileşenlere ilişkin ölçütlere yer verilebilir.

Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Bağlama Dersi Öğretim Programı'nın "Öğrenme Kanıtları" bölümünde ölçme ve değerlendirme süreçlerinin amaçları ile dersin öğrenme çıktılarındaki kanıt oluşturabilecek araç ve uygulamalara yer verilmiştir. Öğrencilerin öğrenme stillerindeki çeşitlilik göz önüne alındığında tüm öğrenciler için tek tip ve genel geçer bir ölçme yaklaşımından söz edilemez. Bu nedenle öğrenci performansının güvenilir biçimde belirlenebilmesi amacıyla nitelikleri farklı birden çok ölçme yönteminden toplanan kanıtlara ihtiyaç duyulur. Bağlama dersine ilişkin ölçme ve değerlendirme süreçleri aşağıdaki ilkeler doğrultusunda kurgulanır.

1. Değerler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri; öğretim uygulamalarının doğal parçası olarak içeriğe entegre edildiğinden kanıtlar bölümünde bu alanlara yönelik ölçme araç ve yöntemleri listelenmemiştir.
2. Öğrenme kanıtları hem süreci hem ürünü değerlendirmeye imkân verecek biçimde tasarlanmıştır. Ölçme araçları belirlenirken ünitelerdeki tüm öğrenme çıktılarının kapsanmasına özen gösterilmiştir. Her üniteye sunulan araçlar öğretmen için örnek niteliğindedir; öğretmenden bu araçları kullanması, gerektiğinde uyarlaması veya derse uygun farklı araçları sürece dâhil etmesi beklenir.
3. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri; öğrencilerin yeteneklerine, gereksinimlerine ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin yoklanmasında, öğrenciyi güdüleyen, günlük yaşamla ilişkili, yakın ve uzak çevrede karşılaşılabilecek problemlere dayanan görevler verilmelidir. Geri bildirimler yargılayıcı değil gelişimi destekleyici nitelikte olmalı, süreç boyunca dijital teknolojilerden (kayıt, metronom, akort cihazı, notasyon yazılımları vb.) yararlanılmalıdır.
4. Kavramsal becerilerin ve performansın değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, gözlem formu, çalışma yaprağı, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular ile öz, akran ve grup değerlendirme formları gibi araçlardan faydalanılabilir. Öğrenme, süreç boyunca izlenip değerlendirilmeli ve öğrenciye düzenli geri bildirim verilmelidir. Öz, akran ve grup değerlendirme uygulamaları; öğrencinin kendi performansına nesnel bakış geliştirmesine katkı sağlamalıdır.
5. Her üniteye performans görevlerine yer verilmiştir. Bu görevlerde icra kayıtları (video, ses), rapor, notasyon örnekleri ve sunum gibi ürünlerin hazırlanması beklenir.
6. Her performans görevi için kullanılan ölçme araçlarındaki ölçütler, ilgili öğrenme çıktısının süreç bileşenleri ve görevin niteliği dikkate alınarak belirlenir. Örneğin bir görev; bilgi toplama, bilgiyi düzenleme, teknolojiyi kullanarak sunuma hazırlama, sunum ve icra gerçekleştirme ölçütlerine göre değerlendirilebilir. Öz, akran ve grup değerlendirmeleri süreçte aktif biçimde kullanılarak öğrencilerin değerlendirme kültürüne katılımı sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

- Bağlama dersi; öğrencinin zihinsel, bedensel, sosyal ve duygusal gelişimini birlikte ele alır. Bu amaçla öğrenme-öğretme yaşantılarında yer alan etkinlikler; ilgili öğrenme çıktıları, beceriler, eğilimler ve değerlerin edinimini destekleyecek biçimde kurgulanır. Programda örnek öğrenme yaşantıları sunulur. Öğretmenlerden bu örnekleri, sınıf ve öğrenci özelliklerine göre uyarlamaları, dönüştürmeleri ya da yeni etkinliklerle zenginleştirmeleri beklenir.
- Öğrenme çıktıları ve alan becerileri doğrultusunda ünitelerin işleniş planlanırken öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi, ilgi ve gereksinimleri, okulun fiziksel ve teknolojik imkânları ile yerel ve kültürel çevre dikkate alınarak ünite içi etkinliklerin niteliğinde, örnek eser seçiminde, uygulama yoğunluğunda ve değerlendirme zamanlamasında düzenlemeler yapılabilir. Ancak bu düzenlemeler, programda yer alan öğrenme çıktılarının kapsamını daraltmayacak, kazanımların sıralı ve bütüncül gelişimini zedelemeyecek ve programın temel içerik çerçevesini dışarıda bırakmayacak biçimde yürütülmelidir. Ünitelerin ve süreçlerin işleniş sırası ile sürelerine ilişkin değişiklikler, zümre kararıyla gerekçelendirilerek planlara yansıtılır. Düzenlemeler eşitlik, kapsayıcılık ve ölçülebilirlik ilkeleri gözetilerek uygulanır. Her üniteye önceki kademelerdeki programlarla uyumlu temel kabuller eşlik eder. Uygulamaya geçmeden önce ön değerlendirme yapılarak öğrencilerin bu kabullere ilişkin hazır bulunuşluğu kontrol edilmeli, ihtiyaç görüldüğünde eksik edinimler için kısa ve amaca yönelik çalışmalar planlanmalıdır.
- Uygulamada bağlamsal/deneyimsel öğrenme esastır. Süreç, araştırma ve sorgulamaya dayalı biçimde yapılandırılır. Bu yaklaşımı desteklemek üzere öğrenci merkezli yöntemlere (proje ve problem temelli öğrenme, örnek olay, tartışma vb.) yer verilir. Program çok yönlü gelişimi gözetilen yöntem ve tekniklerle zenginleştirilir. Öğrencinin araştırma kültürünü güçlendirmek için ona ön hazırlık çalışmaları yaptırılır. Müziğin sanatsal ve bilimsel boyutlarına ilişkin kaynaklardan sınıf kitaplığı oluşturulması teşvik edilir.

- Öğrenme süreci; öğretmenin kolaylaştırıcı rol üstlendiği, öğrencinin merkeze alındığı ve etkin katılımının sağlandığı bir düzen içinde yürütülür. Düşüncelerin özgürce ifade edildiği, sosyal-duygusal becerilerin gelişimini destekleyen güvenli ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturulur.
- Programın sorgulamaya yaptığı vurgu, bireysel ve birlikte sorgulamayı öne çıkarır. Etkileşimi artırmak ve birlikte öğrenme fırsatlarını çoğaltmak için iş birlikli öğrenme ortamları sürece dâhil edilir. Bu ortamlar sadece sınıfla sınırlı kalmaz, okul genelinde farklı sınıf düzeylerinden öğrencileri buluşturan akran öğretimi etkinlikleri düzenlenir.
- Program bütüncül eğitim anlayışıyla tasarlanmıştır. Bu sebeple disiplinler ve beceriler arası ilişkileri görünür kılacak yapılar kurulmalı, öğrenme yaşantılarını tasarlama ve materyal geliştirme aşamalarında zümre ve diğer branş öğretmenleriyle eşgüdüm içinde çalışılmalıdır.
- Müziğin sanatsal ve bilimsel yönleri ile günlük yaşam arasında anlamlı köprüler kurulması esastır. Bu baği güçlendirmek için okul içi ve dışı ortamların yanı sıra çevrim içi/sanal öğrenme imkânlarından yararlanılabilir. Sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamaları, öğrencilerin gerçek yaşamla ilişkili deneyimler kazanmasına katkı sağlayan öğrenme araçları olarak değerlendirilebilir.
- Müzik disiplinine ait kavramlar ve kavramlar arası ilişkilerin öğrenilmesini desteklemek amacıyla afiş, broşür, tablo gibi görsel materyaller kullanılmalıdır. Öğrencilerin bu materyalleri üretmeye ve kullanmaya yönlendirildiği süreçler tasarlanmalı, hazır bulunuşluk ve öğrenme profilleri gözetilerek öğrenme çıktılarıyla uyumlu farklı materyaller (bilgi notu, sunum, etkinlik, çalışma yaprakları, okuma parçaları vb.) yapılandırılmalıdır. Materyal geliştirme sürecinde zümre öğretmenleri ve diğer branşlarla iş birliği; ortak hedef ve kazanımların belirlenmesi, içerik ve örneklerin öğrenci düzeyine göre uyarlanması, disiplinler arası ilişkilendirmelerin planlanması, materyallerin uygulanmadan önce birlikte gözden geçirilip ölçme ve değerlendirme araçlarıyla uyumunun kontrol edilmesi, sınıf içi uygulama sonrasında geri bildirimlerin paylaşılması, materyalin revize edilmesi gibi aşamaları kapsar. Öğretmenlerden öğretim teknolojilerini ve teknoloji temelli yöntemleri anlamlı öğrenmeyi destekleyecek biçimde kullanmaları beklenir. Bu kapsamda video, sunu, animasyon gibi materyallerle birlikte dijital öyküleme gibi dijital içerik ve uygulamalar öğrenme sürecine entegre edilebilir.
- Öğrencinin önceki kademelerde edindiği bilgi ve beceriler; günlük hayattaki durumlar ve programda yer alan yeni bilgi-becerilerle ilişkilendirilir. Böylece öğrenilenlerin bağlama icrasına, müzikal ifade ve yorum süreçlerine, performans pratiklerine ve geniş kültürel bağlama aktarımı güçlendirilir.

Farklılaştırma

- Öğretim süreci planlanırken öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır. Bu doğrultuda öğrenme-öğretme yaşantıları öğrencilerin gereksinimlerine göre biçimlendirilebilir, öğretim süreci farklılaştırılabilir. Programın Farklılaştırma bölümünde, zenginleştirme ve destekleme başlıkları altında yer alan uygulama teknikleri ve etkinlikler öneri niteliğinde yapılandırılmıştır. Farklılaştırma planlamaları; öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi, öğrenme hızı, ilgi alanları, öğrenme profilleri ve bireysel gereksinimlerine ilişkin gözlem, sınıf içi performans, ölçme ve değerlendirme sonuçları ve gerektiğinde rehberlik servisi ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler temel alınarak yapılır. Öğretmenler bu süreçte MEB onaylı basılı ders materyalleri, EBA dijital içerikleri, öğretim programına uyumlu kılavuz ve kaynaklar ile okulun imkânları doğrultusunda erişilebilir ve güvenilir materyallerden yararlanır; seçilen materyallerin öğrenme çıktılarıyla uyumu, yaş düzeyine uygunluğu ve erişilebilirliği gözetilir.
- Farklılaştırma sürecinde öğrencinin hazır bulunuşluğu, ilgi alanları ve öğrenme profili temel alınarak içerik, süreç ve ürün bileşenleri bu özelliklerle uyumlu hâle getirilebilir. Aynı öğrenme çıktısına ulaşmak amacıyla zenginleştirici ve destekleyici etkinlikler farklı düzeylerde sunulabilir. Sınıftaki öğrenme farklılıklarına uygun bir planlama yapılabilir. Böylece öğrenciler, belirlenen öğrenme çıktılarına kendi hızlarına ve ihtiyaçlarına uygun yollarla ilerleyebilir. Ayrıca programda yer alan Farklılaştırma bölümleri öğretmene uygulamada rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış olup ders kitaplarında doğrudan yer alması öngörülmemektedir.

1.3. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI

11. SINIF BAĞLAMA DERSİ			
ÜNİTE	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. BAĞLAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ	4	6	8
2. BAĞLAMADA TEMEL DAVRANIŞLAR	4	16	22
3. BAĞLAMADA ÇALMA SÖYLEME GELENEĞİ	2	8	11
4. BAĞLAMADA TEMEL DÜZENLER	4	38	53
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	14	72	100

12. SINIF BAĞLAMA DERSİ			
ÜNİTE	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. BAĞLAMADA ZEYBEK TAVRI VE UYGULAMALARI	2	18	25
2. BAĞLAMADA SİLİFKE TAVRI VE UYGULAMALARI	2	18	25
3. BAĞLAMA REPERTUVARI	1	32	44
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	5	72	100

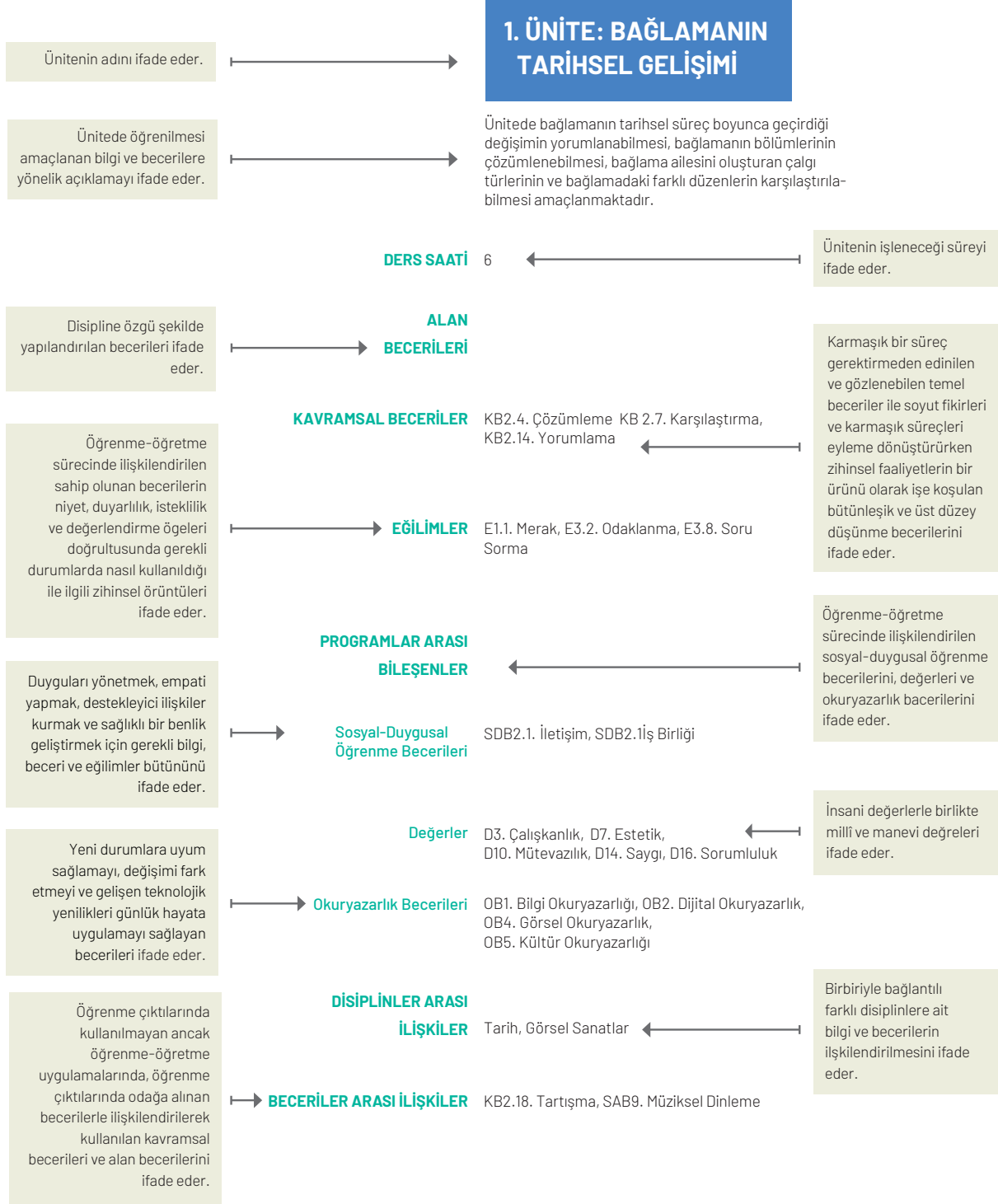
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlemler, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

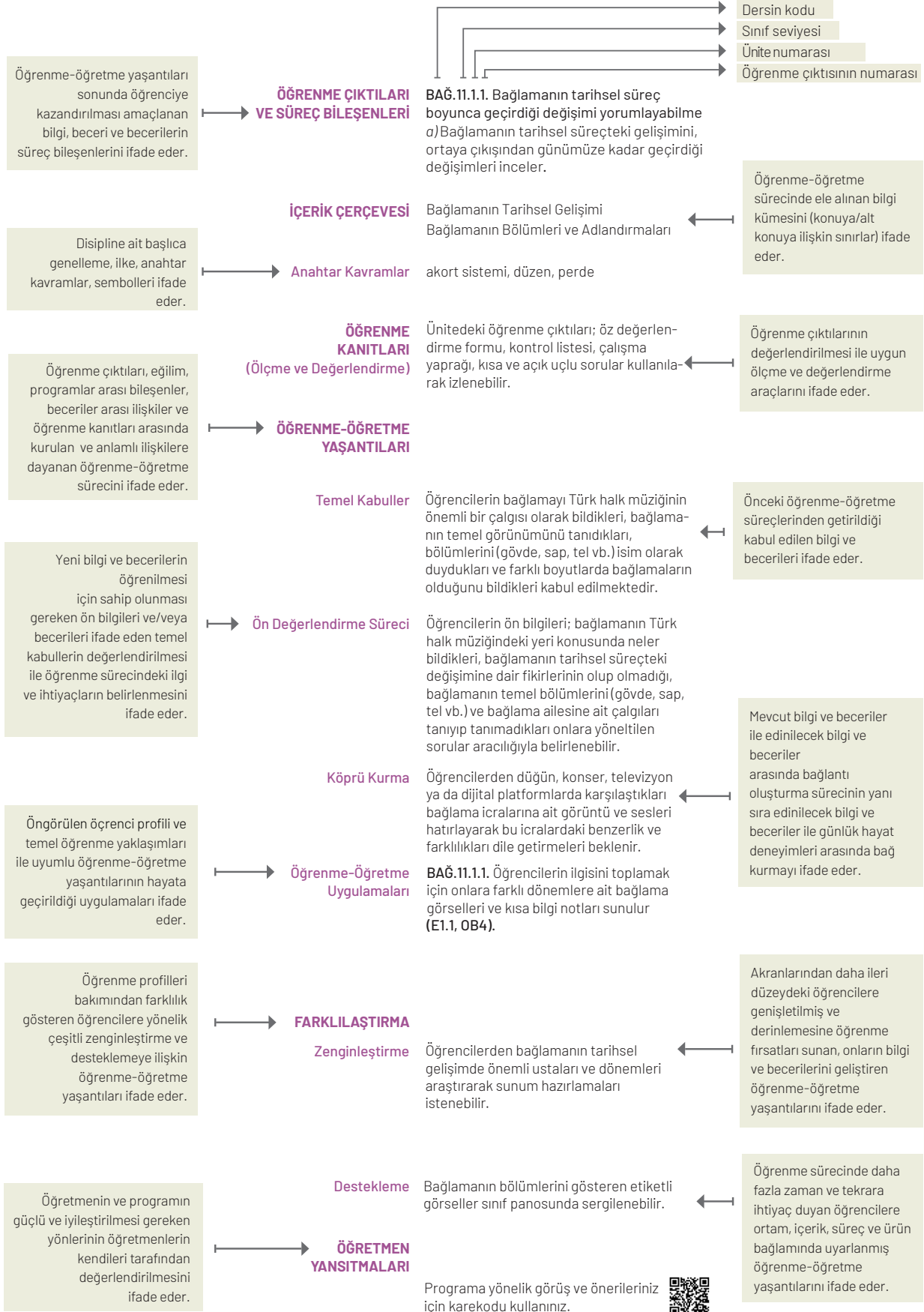
1.4. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI

DERS KİTABI	FORMA SAYILARI	KİTAP EBADI
ÇALGI EĞİTİMİ BAĞLAMA 11	8-10	19,5 cm X 27,5 cm
ÇALGI EĞİTİMİ BAĞLAMA 12	8-10	19,5 cm X 27,5 cm

1.5. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Ünite temelli yaklaşımla hazırlanan Bağlama Dersi Öğretim Programı 11 ve 12. sınıflarda uygulanabilecek şekilde düzenlenmiştir. Programda 11. sınıfta dört ünite, 12. sınıfta üç ünite yer almaktadır. Ünitelerin yapısı ve bu yapıya ilişkin açıklamalar şematik olarak aşağıda sunulmuştur:

2. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN ÜNİTELER

11. SINIF

1. ÜNİTE: BAĞLAMANIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ünitede bağlamanın tarihsel süreç boyunca geçirdiği değişimin yorumlanabilmesi, bağlamanın bölümlerinin çözümlenebilmesi, bağlama ailesini oluşturan çalgı türlerinin ve bağlamadaki farklı düzenlerin karşılaştırılabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

ALAN -
BECERİLERİ

KAVRAMSAL KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.14. Yorumlama
BECERİLER

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.2. Odaklanma, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği
Öğrenme Becerileri

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D10. Mütevazılık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI Tarih, Görsel Sanatlar
İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI KB2.18. Tartışma, SAB9. Müziksel Dinleme
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

BAĞ.11.1.1. Bağlamanın tarihsel süreç boyunca geçirdiği değişimi yorumlayabilme

- a) Bağlamanın tarihsel süreçteki gelişimini, ortaya çıkışından günümüze kadar geçirdiği değişimleri inceler.
- b) Bağlamanın tarihsel gelişiminde farklı dönemlerin kültürel ve toplumsal özelliklerini bağlamından koparmadan dönüştürür.
- c) Bağlamanın tarihsel süreçte geçirdiği değişimleri kendi ifadeleriyle, anlamı değiştirmeden ve nesnel bir şekilde yeniden açıklar.

BAĞ.11.1.2. Bağlamanın bölümlerini çözümleyebilme

- a) Bağlamanın yapısal özelliklerine ilişkin bölümleri belirler.
- b) Bağlamanın bölümleri arasındaki işlevsel ve yapısal ilişkileri belirler.

BAĞ.11.1.3. Bağlama ailesini oluşturan çalgı türlerini karşılaştırabilme

- a) Bağlama ailesine ait çalgı türlerinin ayırt edici özelliklerini belirler.
- b) Bağlama ailesine ait çalgıların yapı, tel düzeni, tını ve icra biçimleri açısından benzer yönlerini listeler.
- c) Bağlama ailesine ait çalgıların boyut, akort ve ses özellikleri bakımından farklı yönlerini listeler.

BAĞ.11.1.4. Bağlamadaki farklı düzenlerin yapısal ve işlevsel özelliklerini karşılaştırabilme

- a) Bağlamada kullanılan farklı düzenlerin yapısal ve işlevsel özelliklerini belirler.
- b) Bağlamada kullanılan farklı düzenlerin yapısal ve işlevsel özelliklerini karşılaştırarak bu özelliklerin benzerliklerini listeler.
- c) Bağlamadaki farklı düzenlerin ses dizisi, perde ve akort özelliklerini inceleyerek aralarındaki bu özelliklerin farklılıklarını listeler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bağlamanın Tarihsel Gelişimi
Bağlamanın Bölümleri ve Adlandırmaları
Bağlama Ailesini Oluşturan Çalgılar
Bağlamada Kullanılan Farklı Düzenler

Anahtar Kavramlar akort sistemi, düzen, perde

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; öz değerlendirme formu, kontrol listesi, çalışma yaprağı, kısa ve açık uçlu sorular kullanılarak izlenebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden bağlamanın tarihsel gelişimini poster, sunum ya da kısa araştırma raporu şeklinde ifade etmeleri ve bağlamanın bölümlerini şema veya çizim üzerinde göstererek açıklamaları istenebilir. Performans görevi, dereceleme ölçeği ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin bağlamayı Türk halk müziğinin önemli bir çalgısı olarak bildikleri, bağlamanın temel görünümünü tanıdıkları, bölümlerini (gövde, sap, tel vb.) isim olarak duydukları ve farklı boyutlarda bağlamaların olduğunu bildikleri kabul edilir. Ayrıca öğrencilerin bağlamanın geçmişten günümüze müzik kültürü içinde değişim yaşandığını bildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin ön bilgileri; bağlamanın Türk halk müziğindeki yeri konusunda neler bildikleri, bağlamanın tarihsel süreçteki değişimine dair fikirlerinin olup olmadığı, bağlamanın temel bölümlerini (gövde, sap, tel vb.) ve bağlama ailesine ait çalgıları tanıyıp tanımadıkları onlara yöneltilen sorular aracılığıyla belirlenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilerden düşün, konser, televizyon ya da dijital platformlarda karşılaştıkları bağlama icralarına ait görüntü ve sesleri hatırlayarak bu icralardaki benzerlik ve farklılıkları dile getirmeleri beklenir. Ortaya konan gözlemler; kopuzdan günümüze bağlamanın geçirdiği dönüşüm, çalgının bölümlerinin işlevleri, bağlama ailesindeki farklı çalgılar ve bu çalgılarda kullanılan düzenlerin meydana getirdiği tını çeşitliliğiyle ilişkilendirilebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

BAĞ.11.1.1

Öğrencilerin ilgisini toplamak için onlara farklı dönemlere ait bağlama görselleri ve kısa bilgi notları sunulur (**E1.1, OB4**). Bu materyaller dijital/teknolojik araçlarla yansıtılarak öğrencilerin çalgının tarihsel süreçte geçirdiği değişimleri fark etmeleri amaçlanır. Bağlamanın ortaya çıkışından günümüze kadar geçirdiği değişimler öğretmen rehberliğinde incelenir ve bunların anlamlı bir bütün hâlinde görülmesi için öğrencilere yönlendirici sorular sorulabilir. Ardından gelişim süreci yalnızca yapısal değişimler üzerinden değil dönemlerin kültürel ve toplumsal koşullarıyla birlikte ele alınır. Türk halk müziğinin farklı dönemlerinden örnekler dinletilerek bağlamanın toplumsal hayattaki rolü öne çıkarılır (**OB5, SAB9**). Öğrenciler, dinledikleri örnekler aracılığıyla toplumla ilişkisini yorumlayarak bağlamanın tarihsel gelişiminde dönemin kültürel ve toplumsal özelliklerini bağlamından koparmadan dönüştürür. Sürecin sonunda öğrenciler, bağlamanın tarihsel süreçte geçirdiği değişimleri kendi sözleriyle yeniden açıklar. Öğretmen, yorumlarda öznel yargılardan kaçınılmasına dikkat çekerek bilgilerin doğru aktarılmasına rehberlik eder (**D3.3**). Öğrenilenlerin kısa yazılı metinler ya da sözlü sunumlarla paylaşılması sağlanır ve bu süreçte iletişim becerileri desteklenir (**SDB2.1**). İzleme amacıyla çalışma yapırları ile kısa cevaplı sorular kullanılabilir.

BAĞ.11.1.2

Öğretmen, sınıfa farklı yapısal özelliklerde bağlamalar getirir ya da bunları dijital/teknolojik araçlarla yansıtır. Bu görseller ve örnekler sayesinde öğrencilerin çalgının hangi parçalarından oluştuğunu fark etmeleri sağlanır. Böylece merak duyguları harekete geçirilir (**E1.1, OB4**). Öğrenciler, öğretmenin yönlendirmesiyle bağlamanın gövde, sap, teller gibi temel bölümlerini belirler. Bu aşamada öğrencilerin tellerin sap üzerindeki konumu ve gövdenin ses oluşumundaki rolünü keşfetmelerini sağlar. Bu süreçte öğrenciler, bağlamanın parçaları arasındaki ilişkileri belirler. Dikkatin sürdürülmesi için sınıf içinde kısa soru-cevap uygulamaları yapılır (**E3.2**). Bağlamanın bölümlerinin “döş, kol, kulak” gibi insan vücudu organlarına benzetilmesinin halkın çalgıya kültürel bir yakınlık ve aidiyet duygusu yüklemesinden kaynaklandığına vurgu yapılarak kültürel bağlama dikkat çekilir. Öğrencilerden bu benzetmeleri yorumlamaları ve toplumsal değerlerle ilişkilendirmeleri beklenir (**OB5**). Süreç sonunda öğrenciler, bağlamanın bölümlerini ve bu bölümler arasındaki ilişkileri açık biçimde ifade eder. Bu bilgileri pekiştirmek için öğrencilerin kısa sunumlar veya çizimlerle paylaşması teşvik edilerek iletişim becerileri desteklenir (**D7.2, SDB2.1**). Öğretmen, dikkatli ve özenli ça-

İşmayı öne çıkararak disiplinli çalışma alışkanlıklarının pekişmesine katkı sunar (**D3.1**). Öğrenmelerin izlenmesinde çalışma yaprakları ile kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

BAĞ.11.1.3

Öğretmen derse bağlama ailesine ait (cura, tambura, divan sazı, meydan sazı vb.) çalgıların görsellerini sınıfa getirir. Öğrencilere bağlama ailesini tanıtıcı videolar izleterek ve metinler okutarak öğrencileri bu çalgıları incelemeye teşvik eder (**OB4**). Öğrencilerden çalgıların temel yapısını, boyutunu ve tını özelliklerini belirleyerek ön bilgilerini harekete geçirmeleri beklenir. Bu incelemenin ardından öğretmen, öğrencilerden çalgıların yapısal özellikleri ve icra biçimleri hakkında düşüncelerini sağlamak amacıyla onlara “Bu çalgıların yapısal özellikleri nelerdir, icra biçimlerinde ne tür farklılıklar gözlemliyorsunuz?” gibi sorular yöneltilir. Böylece öğrenciler, dinledikleri ve izledikleri örneklerden yola çıkarak ses rengi ve tını farklılıklarını ayırt eder. Öğrenciler edindikleri bilgilerden hareketle bağlama ailesinde yer alan çalgıların benzer yönlerini listeler (**OB1**). Öğrenciler, gruplara ayrılarak ailede yer alan çalgıların ses genişlikleri, kullanım alanları ve icra tekniklerindeki farklılıkları belirlemek üzere örnek video ya da ses kayıtlarını birbirlerine sunar (**D16.3**). Elde ettikleri veriler doğrultusunda çalgılar arasındaki farklı yönleri listeler. Bu süreçte grup çalışması yoluyla iş birliği becerileri desteklenir (**SDB2.2, OB2**). Etkinliğin sonunda öğrencilerin bağlama ailesinin çeşitliliğini kavramaları ve Türk halk müziği içindeki işlevlerini bütüncül bir bakışla açıklayabilmeleri amaçlanır. Bağlama ailesini oluşturan çalgı türlerine yönelik ilgili öğrenmeler kısa cevaplı ve açık uçlu sorularla izlenebilir.

BAĞ.11.1.4

Öğretmen, öğrencilere akordun “bir çalgının tellerinin doğru sesleri verecek biçimde ayarlanması” olduğunu vurgulayarak akort ve ses ilişkisini günlük yaşamdaki “ayar, denge” kavramlarıyla ilişkilendirmelerini önerir. Öğrencilerin bu süreçte merakları canlı tutularak etkin biçimde derse katılmaları beklenir (**E1.1**). Öğretmen, öğrencilere her düzenin özelliklerini içeren bir tabloyu tahtaya yansıtarak temel düzenlerin bozuk, bağlama, misket ve müstezat olduğunu açıklar. Öğrencilerden bu düzenlerin hangi tellerde hangi seslere akortlandığını ve yöresel adlarının (kara düzen, bozuk düzen vb.) nasıl değiştiğini çözümlemeleri beklenir. Öğrenciler, çözümlemeleri sonucunda düzen kavramının özelliklerini belirler. Öğrenciler dört gruba ayrılarak her gruba bir bağlama düzeni verilir. Her gruptan kendi düzenine uygun bir eser seçip esrin kaydını dinleyerek düzenin genel tınısı, karar sesi ve düzenlerin ortak yapıları üzerine düşüncelerini birbirlerinin görüşlerine saygılı bir biçimde sunması beklenir (**SAB9, SDB2.1, SDB2.2, D14.1**). Böylece öğrenciler, bağlamada kullanılan farklı düzenlerin yapısal ve işlevsel özelliklerindeki benzerlikleri listeleyerek dinledikleri eserlerin tını ve karar sesi farklarını sezgisel olarak ayırt etmeye çalışır. Dinleme sonrasında “Karar sesi nerede oluşuyor?” ve “Tını daha parlak mı yoksa dolgun mu geliyor?” gibi soruları birbirlerine yönelterek verilen cevapları üzerinde tartışır (**E3.8, KB2.18**). Sonrasında öğrencilerin düzenleri karşılaştırarak her birinin farklı bir tını rengi sunduğunu, karar değiştikçe merkez his ile parlaklığın dönüştüğünü ve düzenlerin yöresel tavırları yansıttığını ifade etmeleri amaçlanır. Öğrenciler, öz değerlendirme formlarını doldurarak her düzenin kendilerinde oluşturduğu hissi ifade eder ve bu deneyim üzerinden bağlamada düzenler arasındaki farklılıkları listeler (**D10.1**). Bağlamada kullanılan farklı düzenlerin yapısal ve işlevsel özelliklerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasında kontrol listesi kullanılabilir. Performans görevi olarak öğrencilerden bağlamanın tarihsel gelişimini poster, sunum ya da kısa bir araştırma raporu ile ortaya koymaları veya bağlamanın bölümlerini şema ya da çizim üzerinde gösterip açıklamaları istenebilir. Performans görevi, dereceleme ölçeği ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden bağlamanın tarihsel gelişimindeki önemli ustaları ve dönemleri araştırarak sunum hazırlamaları istenebilir. Öğrencilerin bağlamanın bölümlerini daha iyi tanımaları için onlardan farklı formlarda bağlama maketleri veya çizimleri hazırlamaları istenebilir. Öğrencilerden farklı bağlama düzenlerini tanıtan kısa bir sunum veya dijital afiş hazırlamaları istenebilir.

Destekleme Bağlamanın bölümlerini gösteren etiketli görseller sınıf panosunda sergilenebilir. Basit etkinlikler aracılığıyla (bağlamanın bölümlerini boşluk doldurma, eşleştirme çalışmaları vb.) öğrenmeler pekiştirilebilir. Ayrıca tarihsel gelişime dair basit zaman çizelgeleri hazırlanarak öğrencilerin görsel okuryazarlıkları desteklenebilir. Öğrenciler, görsel destekli akort şemaları ve tel-perde eşleştirme kartlarıyla düzenlerin yapılarını daha kolay kavrayabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu kullanınız.

2. ÜNİTE: BAĞLAMADA TEMEL DAVRANIŞLAR

Ünitede bağlama çalınırken doğru tutuş ve duruş kurallarının çözümlenebilmesi, tezene tutuşu ve parmakların doğru konumlandırılabilmesi, tartım kalıplarının, etüt ve egzersizlerin tezene vuruş yönlerine uygun çalınabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 16

ALAN SAB11. Müziksel Çalma
BECERİLERİ

KAVRAMSAL KB2.4. Çözümleme, KB2.14. Yorumlama
BECERİLER

EĞİLİMLER E1.3. Azim, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık fikirlilik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1.
Öğrenme Becerileri İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D6. Dürüstlük, D10. Mütevazılık, D12. Sabır, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI SAB7. Müziksel Okuma, SAB9. Müziksel Dinleme
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

BAĞ.11.2.1. Bağlama çalarken doğru tutuş ve duruş kurallarını çözümleyebilme

- a) Bağlama çalarken doğru tutuş ve duruş pozisyonuna ait kuralları belirler.
- b) Doğru tutuş, duruş kuralları ile sağlıklı ve dengeli icra arasındaki ilişkileri belirler.

BAĞ.11.2.2. Tezene tutuşu ve parmakların doğru konumlandırılmasını yorumlayabilme

- a) Tezene tutuşu ve parmakların doğru konumlandırılmasına ilişkin doğru ve yanlış örnekleri inceler.
- b) Tezene tutuşu ve parmakların doğru konumlarını bağlamdan kopmadan kendi çalma biçimine uygun şekle dönüştürür.
- c) Tezene tutuşu ve parmakların doğru konumlarını nesnel biçimde yeniden ifade eder.

BAĞ.11.2.3. Tartım kalıplarını tezene vuruş yönlerine uygun çalabilme

- a) Tartım kalıplarına ait tezene vuruş yönlerini çözümler.
- b) Tartım kalıplarına ait tezene vuruş yönlerini uygularken bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır.
- c) Tartım kalıplarına ait tezene vuruş yönlerini kullanır.
- ç) Tartım kalıplarına ait tezene vuruş yönlerini çalgısında uygular.

BAĞ.11.2.4. Alıştırma ve örnek eserleri tezene vuruş yönlerine uygun çalabilme

- a) Alıştırma ve örnek eserlerin tezene vuruş yönlerini çözümler.
- b) Alıştırma ve örnek eserlerde tezene yönlerini uygularken bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır.
- c) Alıştırma ve örnek eserlerde öğrendiği tezene yönlerini kullanır.
- ç) Alıştırma ve örnek eserleri doğru tezene tekniği ile uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bağlamada Tutuş ve Turuş
Tezene Tutuşu ve Parmak Konumu
Tezene Vuruş Yönleri
Tartım Kalıpları ve Ritim Uygulamaları
Alıştırma ve Örnek Eserler

Anahtar Kavramlar

tartım, tezene

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitede öğrenme çıktılarının değerlendirilmesinde öz değerlendirme formu, gözlem formu ve kontrol listesi (doğru duruş, tezene yönü, koordinasyon vb.) kullanılabilir. Performans görevi olarak öğrencilerden tezene vuruş yönlerini doğru biçimde kullanarak kısa bir etüt ya da eser seslendirmeleri istenir. Performans görevini kontrol listesi kullanarak değerlendirilmeleri istenebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin birlik, ikilik, dördlük, sekizlik, on altılık ve bunlardan oluşan temel tartım kalıpları ile bağlamanın bölümlerini ve klavyedeki perde isimlerini bildiği kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin mevcut bilgileri (nota bilgisi, klavyedeki perde isimleri, temel tartım kalıpları, bağlamayı tanımaları) göz önünde bulundurularak hazır bulunuşluk düzeyleri değerlendirilebilir.

Köprü Kurma Öğrenciler, günlük yaşamda el ve vücut koordinasyonunu gerektiren hareketlerle (yazı yazma, spor yapma, müziksel hareket vb.) bağlama çalarken gerçekleştirdiği duruş ve tezene kullanımı arasında ilişki kurarak doğru beden kullanımının müziksel ifade üzerindeki etkisini fark etmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

BAĞ.11.2.1

Öğretmen dersin başında bağlamada çalma pozisyonunu model olarak gösterir (**OB4**). Öğrenciler, bu gösterime dikkatle odaklanıp gösterimi inceleyerek tutuş ve duruş kurallarını belirler (**E3.2**). Bu aşamada öğretmen, öğrencilerin gözlemlerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlar ve farklı görüşlerin saygı çerçevesinde tartışılmasını bekler (**D14.1**). Öğrencilerden ortaya konan kurallara uygun biçimde çalgılarında tutuş ve duruş pozisyonunu uygulamaları istenir. Öğretmenin yönlendirmeleriyle kendi duruşlarını gözden geçirmeleri beklenir. Ardından öğrencilerden gözlem ve uygulama sonuçlarına dayanarak bağlamayı doğru tutuş ve duruş kurallarını içeren bir liste hazırlamaları istenir (**OB1**). Böylelikle öğrenci, çözümleme sürecinde ulaştığı sonuçları somutlaştırır ve kendi öğrenme sorumluluğunu fark eder (**SDB1.2**). Öğrencilerin ikili gruplar hâlinde, birbirlerinin tutuş ve duruşlarını gözlemleyip güçlü yönleri ve geliştirilebilecek noktaları saygılı bir iletişim diliyle paylaşmaları teşvik edilir (**SDB2.1, D10.3, D14.2**). Bu sayede birbirinden öğrenmeyi destekleyen sosyal bir öğrenme ortamı oluşturulur. Dersin sonunda “Sağlıklı ve dengeli bir icra için nelere dikkat etmelisiniz?” sorusu yöneltilir. Öğrencilerin kısa bir öz değerlendirme yaparak kendilerini ifade etmeleri beklenir. Bu sürecin sonunda öğrenciler doğru tutuş ve duruş kuralları ile sağlıklı ve dengeli icra arasındaki ilişkileri belirler. Öğrenmelerin izlenmesinde öğrenci gözlem formu ve öz değerlendirme formları kullanılabilir.

BAĞ.11.2.2

Öğretmen, tezene tutuşu ile parmak yerleşimine ilişkin doğru ve yanlış örneklerin yer aldığı görselleri öğrencilere sunar (**OB4**). Öğrenciler, tezene tutuşunu ve parmakların konumlandırılmasına ait doğru ve yanlış örnekleri inceler. Öğrencilerden inceledikleri görsellerdeki hataları saptayıp doğru örnekleri arkadaşlarıyla paylaşmaları beklenir (**SDB2.1**). Öğretmen; model gösterimini izleyen öğrencilerin doğru tezene tutuşunu uygulamaları sağlar ayrıca kendi el, bilek ve parmak yapılarına uygun tutuş biçimi geliştirmeleri beklenir (**SDB1.2**). Ardından boş telde ses üretmeye yönelik alıştırmalar yapılır. Sabırla yapılan çalışmalarda bilek kontrolü ve ritim duygusunun gelişmesi amaçlanır (**D12.3**). Öğrenciler, doğru parmak numaralarıyla verilen tezene egzersizlerini uygulayıp tezene ve parmak senkronizasyonunu kurmaya çalışır. Bu süreçte onlardan azim ve kararlılık göstermeleri beklenir (**E1.3, D3.2**). Böylece öğrenciler, bağlamdan kopmadan tezene tutuşu ve parmak konumlarını kendi çalma biçimlerine uygun şekilde dönüştürür. Öğrencilerin gruplara ayrılarak, birbirlerinin çalışmalarını gözlemleyerek açık fikirli ve özenli bir iletişim diliyle yapıcı geri bildirimde bulunmaları sağlanır (**D6.2**).

(SDB2.1, E3.5). Öğrencilerden ayna karşısında kendi icralarını izleyip tezene ve parmak yerleşimlerini değerlendirerek fark ettikleri hataları düzeltmeleri beklenir **(SDB1.1, SDB1.2).** Öğrenciler; tezene tutuşu ve parmakların doğru konumlarını kendi sözleriyle nesnel, doğru ve anlamını değiştirmeden yeniden ifade eder **(OB1).** Böylelikle öğrencilerin hem gözlem hem uygulamayı değerlendirerek kendi öğrenme süreçlerine dair farkındalık geliştirmeleri desteklenir **(SDB1.1).** Öğrenmeler, öğrenci kontrol listesi ve öz değerlendirme formlarıyla izlenebilir.

BAĞ.11.2.3

Öğretmen, karma tartım kümelerine ait tezene vuruş yönlerini çizerek gösterir **(OB4).** Öğrenciler, her bir tartım kümesinin ritmik yapısını inceleyerek tezene vuruş yönlerini çözümler. Öğrenciler, verilen tartım kalıplarını ritmik hecelerle seslendirir. Öğrencilerin tezene vuruş yönlerini bu ritimlere göre belirlemeleri sağlanır **(SAB7).** Bu aşamada öğretmen, öğretilen tartım kalıplarından kısa bir egzersiz çalar ve öğrencilerde merak duygusu uyandırır **(E1.1).** Ardından öğrencilerden duydukları ritmik örgüyü dikkatle dinleyip tezene vuruş yönleriyle eşleştirmeleri beklenir **(SAB9).** Öğrenciler, tartım kalıplarına ait tezene vuruş yönlerini çalgısında uygulamadan önce doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alarak öğrendikleri tartım kalıplarından tezene vuruş yönlerini kullanarak bir egzersiz hazırlar. Bu sayede öğrencilerde yaratıcılık yönü desteklenir **(E3.3).** Öğrencilerden oluşturdukları egzersizi öğretmen gözetiminde tezene vuruş yönlerine uygun biçimde çalmaları beklenir. Öğretmenin hazırladığı kısa egzersizleri öğrencilerden önce yavaş, sonra tempoyu kademeli artırarak çalmaları istenir. Bu süreçte öğrenciler, öğrendikleri tartım kalıplarına uygun tezene vuruş yönlerini çalgılarında dikkatle uygular. Öğrenciler gruplara ayrılır. Gruplar birbirlerini saygılı bir şekilde dinler ve birbirlerine olumlu bildirimler verir **(SDB2.1, SAB9, D14.2).** Öğretmen; uygulama boyunca tempo, tezene vuruş yönü ve süre kullanımlarını değerlendirir. Hatalı bölümlerde tekrar yaptırarak ritmik doğruluğun pekişmesini destekler. Böylece öğrenciler, doğru vuruş tekniklerini kalıcı hâle getirmek için düzenli çalışmanın önemini kavrar **(D3.2).** Öğrenmelerin izlenmesinde kontrol listesi ve öz değerlendirme formu kullanılabilir.

BAĞ.11.2.4

Öğretmen, farklı düzeylere uygun etüt ve egzersizlerden oluşan materyalleri sınıfa sunar. Öğrenciler bu örnekleri inceleyerek her eserdeki tezene vuruş yönlerini belirler ve eserlerin ritmik yapısını çözümler. Öğrenciler, öğretmenin seslendirdiği örnekleri dikkatle dinler. Burada öğrencilerin ritmik örgüyü ve vuruş yönlerini ayırt etmeleri amaçlanır **(SAB9).** Ardından öğrenciler doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır. Öğrencilerin seçilen alıştırma ve örnek eserlerin tezene vuruş yönlerini uygulamaları beklenir. Öğrenciler alıştırma ve örnek eserlerdeki tartım kalıplarını icra ederken doğru tezene yönlerini kullanır. Her öğrenci; öğretmenin hazırladığı egzersizleri önce yavaş tempoda icra eder, sonrasında kendi ilerleme hızını planlayıp temposunu kademeli olarak artırır. Böylece öğrenciler; öz düzenleme becerilerini kullanarak çalışma sürecini izler, gerekli düzeltmeleri yapar ve sorumluluk bilinciyle doğru ritmi sürdürmeye çalışır **(SDB1.2).** Öğrenciler, küçük gruplar hâlinde birbirlerinin icralarını dinleyip birbirlerine yapıcı dönüt vererek birlikte çalma uyumlarını geliştirir. Bu etkinlik, saygı ve iş birliği değerlerini pekiştirir **(SAB9, SDB2.2).** Öğrenciler, seçilen örnek eserleri icra ederken doğru tezene vuruş yönlerini uygular. Öğretmen icra sürecinde ritmik bütünlük, tempo kararlılığı ve ifade gücünü değerlendirir. Hatalı bölümlerde tekrar yaptırarak ritmik doğruluğun pekişmesini sağlar. Bu süreçte öğrencilerden doğru vuruş tekniklerini kalıcı kılmak için düzenli çalışmanın önemini kavramaları beklenir **(SAB9, D3.2).** Öğretmen dersin sonunda "Ritmik düzeni korumak için neye dikkat etmelisiniz?" sorusunu öğrencilere yönelterek onların düşünme becerilerini devreye sokar, öğrenciler beyin fırtınasıyla uygun yaklaşımları birlikte tartışıp geliştirir. Öğrenmelerin izlenmesinde öğrenci

kontrol listesi ve öz değerlendirme formu kullanılabilir. Performans görevi kapsamında öğrencilerden tezene vuruş yönlerini doğru biçimde kullanarak kısa bir alıştırma ya da eser seslendirmeleri istenir. Performans görevi, hazırlanan kontrol listesi üzerinden değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Farklı tezene tavırları araştırılarak sunum yapılabilir. Öğrenciler seçtikleri eserleri farklı metronom hızlarında çalabilir.

Destekleme Öğrencilere etüt ve egzersizlerde bona ve solfej çalışması yaptırılabilir. Grup çalışmalarıyla çalınan eserlerin temposu kademeli olarak artırılarak çalışma ve tekrarlar yaptırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu kullanınız.

3. ÜNİTE: BAĞLAMADA ÇALMA SÖYLEME GELENEĞİ

Ünitede öğrencilerin bağlamada çalma söyleme geleneğine ait bilgi ve kaynaklara ulaşarak elde ettikleri verileri doğru-
layıp kaydedebilmeleri; geleneksel üslup, duruş ve tezene tekniklerini inceleyerek örnek eserleri özgün icra özellikleriyle
seslendirebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN SAB11. Müziksel Çalma
BECERİLERİ

KAVRAMSAL KB2.6. Bilgi Toplama
BECERİLER

EĞİLİMLER E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği
Öğrenme Becerileri

Değerler D3. Çalışkanlık, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI SAB9. Müziksel Dinleme
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

BAĞ.11.3.1. Bağlamada çalma söyleme geleneğine ait bilgi toplayabilme

- a) Bağlamada çalma söyleme geleneğine ait bilgiye ulaşabileceği kaynakları belirler.
- b) Bağlamada çalma söyleme geleneğine ait bilgileri bulur.
- c) Bağlamada çalma söyleme geleneğine ait ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Bağlamada çalma söyleme geleneğine ait bilgileri kaydeder.

BAĞ.11.3.2. Bağlamada çalma söyleme geleneğinde örnek eserler çalabilme

- a) Örnek eserleri çözümler.
- b) Bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır.
- c) Örnek eserlerde öğrendiği tezene yönlerini kullanır.
- ç) Örnek eserleri doğru tezene tekniği ile uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bağlamada Çalma Söyleme Geleneği ve Örnek Eserler

Anahtar Kavramlar

barana, form, gezek, karma hava, kırık hava, makam, nefes yeri, nüans, sıra gecesi, usul, uzun hava

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitede öğrenme çıktılarının değerlendirilmesinde öz değerlendirme formu, gözlem formu ve kontrol listesi (doğru duruş, tezene yönü, koordinasyon vb.) kullanılabilir. Performans gö-revi olarak öğrencilerden çalma söyleme geleneğindeki icra ortamlarını araştırarak sunum hazırlamaları istenebilir. Performans görevini kontrol listesi kullanarak değerlendirmeleri istenebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin türkü kavramını ve çalma söyleme geleneğinin toplu icra ve paylaşım ortamlarıyla ilişkili olduğunu bildikleri, uzun hava ve kırık hava adlarını en azından duymuş oldukları, bazı yöresel icra ortamlarını (sıra gecesi, oturak âlemi, barana vb.) kültürel bağlamda işitmiş olabilecekleri kabul edilir. Ayrıca basit nota takibi yapabildikleri, metronomun tempo takibindeki işlevini, nefes ve diksiyonun sözlü icradaki önemini temel düzeyde ayırt edebildikleri; temel duruş ve tutuşu, basit tezene yönlerini bildikleri ve dijital ortamda örnek kayıt ile repertuar araması yapabildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Derse başlamadan önce öğrencilerden kısa bir dinleti üzerinden eserin sözlü mü, sözsüz mü olduğu ve formunun (uzun ve kırık hava) ayırt edilmesi istenebilir. Öğrencilere icra ortamı adları için (sıra gecesi, oturak âlemi, barana vb.) tanım-örnek kartlarıyla eşleştirme yaptırılabilir. Terim farkındalığı için mikro bir anket (karar sesi, usul, nefes yeri, tezene yönü, metronom) uygulanabilir. Hızlı bir performans kontrolünde öğrencinin duruş ve tutuşu, temel tezene yönleri gözlemlenebilir. Kısa bir kaynak seçimi etkinliği kullanılarak verilen başlık için en uygun ve güvenilir kaynağın seçilmesi ve bunun gerekçelendirilmesi istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrenciler; dijital ortamda dinledikleri halk müziği örneklerini kültürel kimlik, paylaşım ve birlik duygusu gibi günlük yaşam değerleri ile ilişkilendirilebilir. Aile büyükleriyle yapılan sohbetlerde halk müziği geleneklerine dair bilgileri derleyerek geçmişle bugün arasındaki kültürel sürekliliği fark edebilmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme BAĞ.11.3.1

Uygulamaları

Öğrencilere “Bağlamada çalma söyleme geleneği denince aklınıza hangi icra ortamları ve biçimleri geliyor?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin dikkati konuya çekilir **(E3.2)**. Öğrencilerin TRT repertuarı, dijital nota arşivleri, ansiklopedi, sözlük, usta icra video ve belgeselleri gibi kaynaklara yönelmeleri teşvik edilir. Öğrenciler 3-4 kişilik gruplara ayrılıp bilgiye ulaşmada hangi araçların uygun ve güvenilir olduğunu tartışır ve kullanacakları kaynakları belirler **(E3.1, SDB2.2)**. Her grup, seçtiği aracı neden tercih ettiğini gerekçelendirerek kısa bir sunum hazırlar **(D16.3)**. Süreç boyunca öğrencilerin kaynak seçme becerileri gözlem formu ve öz değerlendirme formu ile izlenebilir. Öğrenciler; seçtikleri bilgi kaynaklarını (TRT repertuar, icra kayıtları, akademik makale ve tez, ansiklopedi vb.) kullanarak bağlamanın icra ortamları (barana, sıra gecesi, oturak âlemi, gezek vb.), eser formları (kırık hava, uzun hava, karma havalar vb.) ve biçim yapısı (sözlü ve sözsüz) hakkında araştırma yapar **(OB2)**. Her grup, kendi başlığına ilişkin içerikleri inceleyip temel bilgileri not eder ve buna uygun bir bilgi kartı oluşturur. Öğrenciler bulgularını sınıfta sözlü sunar ya da dijital bir pano üzerinde paylaşır. Sunumların ardından, bağlamada çalma söyleme geleneğinin milli kültürümüzün önemli bir mirası olduğu vurgulanır. Öğrencilerin bu mirası koruma ve yaşatma sorumluluğu bilincinde olmaları sağlanır **(D19.3)**. Öğrenciler, topladıkları bilgilerin doğruluğunu sınamak için icra videoları ya da kayıtları, akademik dijital platformlar, repertuar fişleri vb. farklı kaynaklarla çapraz kontrol yaparak bilgileri doğrular **(SDB1.2)**. Gruplar, aynı başlık için birkaç farklı kaynaktan edindikleri bilgileri karşılaştırır; çelişen ya da eksik noktaları öğretmen rehberliğinde tartışarak hangisinin daha güvenilir olduğuna karar verir. Doğrulanan bilgiler grup içinde paylaşılır. Her öğrenci ya da grup; seçtiği başlığın icra ortamı, form, biçim, örnek eser gibi temel öğelerini sunum olarak düzenlediği bilgileri kaydeder **(OB1)**. Hazırlık sürecinde öğrencilerin görevlerini dikkatli ve düzenli biçimde yürütmeleri desteklenir **(D3.3)**. Üretilen çalışmalar sınıfta paylaşılır, diğer grupların ürünleriyle karşılaştırılıp birlikte değerlendirilir. Öğretmen sürecin işleyişini gözlemler. Öğrenmeler, öğrenci kontrol listesi ve öz değerlendirme formlarıyla izlenebilir.

BAĞ.11.3.2

Öğrencilerin çalma söyleme geleneğindeki kısa eserleri doğru ve etkili biçimde seslendirebilmeleri için onlara form, söz girişleri, nefes yerleri ve enstrüman giriş ve çıkışlarının işaretlendiği örnek notalar dağıtılır ve notalara ait eserler dinletilir **(SAB9)**. Öğrenciler verilen eseri ölçü, form, makam dizisi, karar sesi, söz ve ezgi uyumu, nefes noktaları, giriş ve bitiş bölümleri ile metronom bakımından inceleyip çözümler **(OB1)**. Devamında öğrenciler, bağlamaya özgü doğru oturuş ve tutuş pozisyonunu alır. Sap-gövde açısı ile bilek hattı kontrol edilir. Eserlerin öncelikle küçük bölümler hâlinde çalışılması sağlanır. Öğrenciler eserlerin güçlü-zayıf vuruş vurgularına dikkat ederek tezene vuruş yönlerini, ses ve nefes tekniklerini kullanır. Son aşamada öğrenciler ezgisel ve ritmik yapıya uygun müziksel bileşenleri uygular. Öğrenmeler, gözlem formu ile izlenebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden çalma söyleme geleneğindeki icra ortamlarını araştırıp bir sunum hazırlamaları istenebilir. Performans görevi, kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden bağlamada çalma söyleme geleneğinde öne çıkan icra ortamları ve usta icracılar (barana, sıra gecesi, oturak âlemi, gezek/erfene vb.) üzerine kısa araştırmalar yapıp sunum hazırlamaları istenebilir. Kırık hava, uzun hava, karma hava formlarını örnek eserlerle karşılaştıran dinleme-analiz posterleri veya dijital infografik hazırlayabilir. İcra ortamlarının Türkiye haritası üzerinde dağılımını ve tipik form/karar sesi örneklerini gösteren mini bir harita çalışması yapılabilir. Öğrencilerden kaynak güvenilirliği ve çapraz kontrol adımlarını özetleyen bir “hızlı kontrol” akış şeması oluşturmaları istenebilir. Öğrencilere aynı kısa eserin iki farklı yerel yorumu dinletilerek diksiyon, nüans, tempo farklarını karşılaştıran bir dinleme

günlüğü hazırlanabilir. Seçili bir kısa eserde basit karşı ezgi/ikinci ses (paralel aralık) denemeleriyle küçük toplu icra çalışması yapılabilir.

Destekleme

İcra ortamları, form türleri ve temel terimler (karar sesi, usul, nefes yeri, tezene yönü) için etiketli görseller sınıf panosunda sergilenebilir. Boşluk doldurma ve eşleştirme etkinlikleriyle icra ortamı, tanım, örnek eser eşleştirmeleri yapılabilir. Örnek notalarda nefes yerleri, giriş ve bitiş noktaları, tezene yönleri önceden işaretlenmiş çalışma sayfaları kullanılabilir. Yavaşlatılmış ses dosyaları ve metronomla kademeli tempo çalışmaları yapılabilir. Akort ve temel tezene için görsel şemalar, tel-perde eşleştirme kartları ve öğretmen model icrası destek olarak kullanılabilir. Akran eşleştirme ve mikro dönüt formlarıyla süreç pekiştirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu kullanınız.

4. ÜNİTE: BAĞLAMADA TEMEL DÜZENLER

Ünitede öğrencilerin bağlamada kullanılan temel düzenleri (bozuk, bağlama, misket ve müstezat) tanıyarak bu düzenlerdeki etüt, alıştırma ve örnek eserleri çözümleyebilmeleri, doğru tutuş ve duruş pozisyonlarını uygulayabilmeleri, her düzene özgü tezene yönlerini kullanarak örnek icralar gerçekleştirebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 38

ALAN SAB11. Müziksel Çalma
BECERİLERİ

KAVRAMSAL -
BECERİLER

EĞİLİMLER E1.1. Merak

PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)
Öğrenme Becerileri

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI -
İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI -
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

BAĞ.11.4.1. Bozuk düzene ait etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilme

- a) Etüt, alıştırma ve örnek eserleri çözümler.
- b) Bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır.
- c) Etüt, alıştırma ve örnek eserlerde tezene yönlerini kullanır.
- ç) Etüt, alıştırma ve örnek eserleri doğru tezene tekniği ile uygular.

BAĞ.11.4.2. Bağlama düzenine ait etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilme

- a) Etüt, alıştırma ve örnek eserleri çözümler.
- b) Bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır.
- c) Etüt, alıştırma ve örnek eserlerde tezene yönlerini kullanır.
- ç) Etüt, alıştırma ve örnek eserleri doğru tezene tekniği ile uygular.

BAĞ.11.4.3. Misket düzenine ait etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilme

- a) Etüt, alıştırma ve örnek eserleri çözümler.
- b) Bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır.
- c) Etüt, alıştırma ve örnek eserlerde tezene yönlerini kullanır.
- ç) Etüt, alıştırma ve örnek eserleri doğru tezene tekniği ile uygular.

BAĞ.11.4.4. Müstezat düzenine ait etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilme

- a) Etüt, alıştırma ve örnek eserleri çözümler.
- b) Bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır.
- c) Etüt, alıştırma ve örnek eserlerde tezene yönlerini kullanır.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bozuk Düzene Ait Etüt ve Alıştırmalar
Bağlama Düzenine Ait Etüt ve Alıştırmalar
Misket Düzenine Ait Etüt ve Alıştırmalar
Müstezat Düzenine Ait Etüt ve Alıştırmalar

Anahtar Kavramlar

dem, karar sesi, motif

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitede öğrenme çıktılarının değerlendirilmesinde öz değerlendirme formu, gözlem formu kullanılabilir. Performans görevi olarak öğrencilere farklı bağlama düzenlerinden (bozuk, bağlama, misket, müstezat) seçilmiş eserler verilir. Öğrenciler bu eserleri sınıf ortamında seslendirir ve eserin yöresi ile düzen ilişkisini kısaca tanıtan bir kısa bir sunum yapar. Süreç ürün akran değerlendirme formu ile değerlendirilir. Performans görevi, akran değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin akort ve düzen kavramlarını, temel duruş-tutuş ve tezene yönlerini, basit nota işaretlemelerini, metronom kullanımını bildikleri; görsel/işitsel materyali takip edip dijital akortlayıcı kullanabildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci Kısa dinletilerle düzen tahmini (tını-karar ipuçları) yapılabilir. Mini anket (bozuk, bağlama, misket, müstezat), ön bilgiyi yoklamak için kullanılabilir. Terim kartı eşleştirme (karar, usul, nefes, tezene, metronom) uygulanabilir. Hızlı teknik gözlem (duruş-tutuş, temel tezene) yapılabilir. Bir ölçülük etütte başlangıç temposu metronomla belirlenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilerin farklı düzenlerde çalgının ses rengini nasıl değiştirdiğini gözlemleyerek günlük yaşamda duydukları farklı ses renklerini tını çeşitliliği ile ilişkilendirmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme BAĞ.11.4.1

Uygulamaları Öğrencilerin dikkatini bozuk düzenin özgün tınısına çekebilmek için onlara “Bağlamada bozuk düzen akordu çalgının ses rengini nasıl değiştirir?” sorusuyla ders başlatılabilir (**E1.1**). Öğrenciler, önceki derslerde öğrendikleri akort şemalarını hatırlayarak bozuk düzenin yapısı üzerine çıkarımlarda bulunur. Öğretmen, düzenin akort sistemini tahtada gösterir. Öğrencilere kısa ses örnekleri dinletir ve onlardan duydukları farkları yorumlamaları istenebilir. Sonrasında öğrenciler, öğretmen rehberliğinde dijital akortlayıcı ya da mobil uygulama kullanarak bağlamalarını bozuk düzene göre ayarlar. Bu aşamada sap-tel geriliminin dengesi özellikle vurgulanır (**OB2**). Öğretmen, bozuk düzene ait bir alıştırmaya veya örnek bir halk ezgisini tanıtır. Öğrenciler nota üzerinde yapı, motif ve usul unsurlarını irdeleyerek alıştırmaya ve örnek eserleri çözümler (**OB1**). Çalmaya geçmeden önce öğrenciler ayna ya da akran gözlemiyle oturuşu, sap-gövde açısını ve bilek-tezene hattını kontrol eder. Öğrenciler, bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır (**SDB1.2**). İcra bölümünde öğrenciler, ölçü içindeki motiflerden yararlanarak tezene yönlerini kullanır. Zorlayıcı geçişler yavaş tempoda çalışılıp kademeli olarak hızlandırılarak bütün hâline getirilir (**D3.1**). Öğretmen, tezene yönlerinin müziksel ifade üzerindeki etkisini dinletilerle örnekendirir. Uygulamanın sonunda öğrenciler; alıştırmaları doğru tezene tekniğiyle çalarak bozuk düzene özgü tını ve müziksel bileşenleri sabırla uygular (**D12.3**). Öğretmen, icraları dinleyerek öğrencilere bireysel geri bildirim verir. İlgili öğrenmeler, gözlem formu ve öz değerlendirme formu aracılığıyla izlenebilir.

BAĞ.11.4.2

Öğrencilerin dikkatini bağlama düzeninin özgün tınısına çekebilmek için onlara “Bağlamada bağlama düzeni akordu çalgının ses rengini nasıl değiştirir?” sorusuyla ders başlatılabilir (**E1.1**). Öğrenciler, önceki derslerden bildikleri akort şemalarını anımsayarak bağlama düzeninin yapısına dair çıkarımlar yapar. Öğretmen, düzenin akort sistemini tahtada gösterir; örnek sesler dinletip öğrencilerden duydukları farkları yorumlamalarını ister. Ardından öğrenciler, öğretmen rehberliğinde dijital akortlayıcı ya da mobil uygulama kullanarak çalgılarını bağlama düzenine göre akort eder. Bu süreçte sap ve tel geriliminin dengesi özellikle vurgulanır (**OB2**). Öğretmen, bağlama düzenine ait alıştırmaya ve örnek eserleri tanıtır. Öğrenciler; nota üzerinde yapı, motif ve unsurlarını inceleyerek alıştırmaya ve örnek eserleri çözümler (**OB1**). Öğrenciler, çalmaya geçmeden önce ayna veya akran gözlemiyle oturuşu, sap-gövde açısını ve bilek-tezene hattını kontrol eder. Öğrenciler, bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır (**SDB1.2**).

İcra aşamasında öğrenciler, ölçü içi motifler üzerinden tezene yönlerini kullanır. Zorlandıkları geçişler yavaş tempoda çalışılıp kademeli olarak hızlandırılarak bütünleştirilir; tezene yönlerinin müziksel ifade üzerindeki etkisi dinletilerle örneklendirilir **(D3.1)**. Uygulamanın sonunda öğrenciler, alıştırmaları doğru tezene tekniğiyle çalar; bağlama düzenine özgü tını ve müziksel bileşenleri sabırla uygular **(D12.3)**. Öğretmen, icraları dinleyip bireysel geri bildirim verir. İlgili öğrenmeler, gözlem formu ve öz değerlendirme formu aracılığıyla ölçülebilir.

BAĞ.11.4.3.

Öğrencilerin dikkatini misket düzeninin özgün tınısına çekebilmek için onlara “Bağlamada misket düzeni akordu çalgının ses rengini nasıl değiştirir?” sorusuyla ders başlatılabilir **(E1.1)**. Öğrenciler, önceki derslerde öğrendikleri akort şemalarını anımsayarak misket düzeninin yapısına dair çıkarımlarda bulunur. Öğretmen, düzenin akort sistemini tahtada gösterir; kısa ses örnekleri dinletip öğrencilerden duydukları farkları yorumlamaları istenebilir. Ardından öğrenciler, öğretmen rehberliğinde dijital akort cihazı ya da mobil uygulama kullanarak bağlamalarını misket düzenine göre akort eder. Bu esnada sap ve tel geriliminin dengesine özellikle dikkat çekilir **(OB2)**. Öğretmen, misket düzenine ait alıştırma ve örnek eserleri tanıtır. Öğrenciler; nota üzerinde yapı, motif ve unsurlarını inceleyerek alıştırma ve örnek eserleri çözümler **(OB1)**. Öğrenciler, çalmaya geçmeden önce ayna veya akran gözlemiyle oturuşu, sap-gövde açısını ve bilek-tezene hattını kontrol eder. Öğrenciler, bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır **(SDB1.2)**. İcra aşamasında öğrenciler, ölçü içi motifler üzerinden tezene yönlerini kullanır. Zorlandıkları geçişler yavaş tempoda çalışılarak kademeli hızlandırmayla bütün hâline getirilir. Öğretmen, tezene yönlerinin müziksel ifade üzerindeki etkisini dinletilerle örneklendirir **(D3.1)**. Uygulamanın sonunda öğrenciler, alıştırmaları doğru tezene tekniğiyle çalarak misket düzenine özgü tını ve müziksel bileşenleri sabırla uygular **(D12.3)**. Öğretmen, icraları dinleyip bireysel geri bildirim verir. İlgili öğrenmeler, gözlem formu ve öz değerlendirme formu aracılığıyla izlenebilir.

BAĞ.11.4.4

Öğrencilerin dikkatini müstezat düzeninin özgün tınısına çekebilmek için onlara “Bağlamada müstezat düzeni akordu çalgının ses rengini nasıl değiştirir?” sorusuyla ders başlatılabilir **(E1.1)**. Öğrenciler, önceki derslerde öğrendikleri akort şemalarını anımsayarak müstezat düzeninin iki akort yapısı (do müstezat ve fa müstezat) hakkında çıkarımlarda bulunur. Öğretmen, düzenin akort sistemini (do ve fa müstezat seçenekleri) tahtada gösterir. Kısa ses örnekleri dinletip öğrencilerden farkları yorumlamalarını isteyebilir. Ardından öğrenciler, öğretmen rehberliğinde dijital akort cihazı ya da mobil uygulama kullanarak bağlamalarını müstezat düzenine (do veya fa müstezat) göre akort eder. Bu süreçte sap ve tel geriliminin dengesi özellikle vurgulanır **(OB2)**. Öğretmen, müstezat düzenine ait alıştırma ve örnek eserleri tanıtır. Öğrenciler; nota üzerinde yapı, motif ve unsurlarını inceleyerek alıştırma ve örnek eserleri çözümler **(OB1)**. Öğrenciler; çalmaya geçmeden önce ayna veya akran gözlemiyle oturuşu, sap-gövde açısını ve bilek-tezene hattını kontrol eder. Öğrenciler, bağlamaya özgü doğru tutuş ve duruş pozisyonunu alır **(SDB1.2)**. İcra aşamasında öğrenciler, ölçü içi motifler üzerinden tezene yönlerini kullanır. Zorlandıkları geçişler yavaş tempoda çalışılıp kademeli hızlandırmayla bütün hâline getirilir. Öğretmen, tezene yönlerinin müziksel ifade üzerindeki etkisini dinletilerle örneklendirir **(D3.1)**. Uygulamanın sonunda öğrenciler, alıştırmaları doğru tezene tekniğiyle çalarak müstezat düzenine (do veya fa müstezat) özgü tını ve müziksel bileşenleri sabırla uygular **(D12.3)**. Öğretmen, icraları dinleyip bireysel geri bildirim verir. İlgili öğrenmeler, gözlem formu ve öz değerlendirme formu aracılığıyla izlenebilir. Performans görevi olarak öğrencilere farklı bağlama düzenlerinden (bozuk, bağlama, misket, müstezat) seçilmiş eserler verilir. Bu

eserler sınıf ortamında seslendirilir ve eserin yöresi, usulü ile düzenle ilişkisini kısaca tanıtan bir sunum yapılır. Performans görevinin sunum bölümü analitik dereceli puanlama anahtarı ile icra bölümü ise kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Dört düzenin karar-tını özelliklerini karşılaştırmaya yönelik bir poster çalışması hazırlanabilir. Mini harita üzerinde yöre-tavır notları çıkarılabilir. Aynı ezginin iki düzende kısa versiyonları denenebilir, karşılaştırmalı dinleme günlüğü tutulabilir. Basit ikinci ses/ karşı ezgi denemeleri yapılabilir ve mini toplu icra kaydı alınabilir. “Düzen rehber” temalı bir dijital afiş tasarlanabilir. Afişte akort şeması, tipik karar sesleri ve tezene-usul ipuçlarına yer verilebilir.

Destekleme Öğrenciler için kısa bir hızlandırma rutini önerilebilir. Etütler 2-4 ölçülük döngülere ayrılarak metronomla kademeli tempo artışı kullanılabilir. Hatasız her tekrar sonrası küçük bir artış yapılabilir. Tezene yönleri ve bilek gevşekliği özellikle vurgulanabilir. Zor geçişler önce ayrı çalıştırılıp ardından bütüne eklenebilir. Kısa akran dönütü ve “kayıt, dinle, düzelt” döngüsüyle ilerleme görünür kılınabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu kullanınız.

2. BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN ÜNİTELER

12. SINIF

1. ÜNİTE: BAĞLAMADA ZEYBEK TAVRI VE UYGULAMALARI

Ünitede öğrencilerin bağlamada zeybek tavrı hakkında bilgi toplayabilmesi; zeybek tavrındaki etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilmesi amaçlanır.

DERS SAATİ 18

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.2. Odaklanma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türk Dili Edebiyatı, Coğrafya

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER SAB7. Müziksel Okuma, SAB9. Müziksel Dinleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

BAĞ.12.1.1. Bağlamada zeybek tavrı hakkında bilgi toplayabilme

- a) Bağlamada zeybek tavrı konusuna ilişkin bilgi kaynaklarını belirler.
- b) Belirlediği kaynakları kullanarak bağlamada zeybek tavrı konusuna ilişkin bilgileri bulur.
- c) Bağlamada zeybek tavrı konusuna ilişkin bilgileri doğrular.
- ç) Bağlamada zeybek tavrı konusuna ilişkin bilgileri kaydeder.

BAĞ.12.1.2. Zeybek tavrındaki etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilme

- a) Zeybek tavrına ait etüt, alıştırma ve örnek eserleri çözümler.
- b) Zeybek tavrını çalarken bağlamaya özgü doğru duruş ve tutuş pozisyonunu alır.
- c) Zeybek tavrına özgü tezene tekniklerini kullanır.
- ç) Ezgisel ve ritmik yapıya uygun olarak müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Zeybek Tavrının Genel Özellikleri
Zeybek Tavrına Ait Etüt, Alıştırma ve Örnek Eserler
Tavır Çeşitleri ve İcra Biçimleri

Anahtar Kavramlar

tavır, yöre, zeybek

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları, gözlem formu ve ürün değerlendirme formu ile izlenebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden zeybek tavrı ile kısa bir ezgi oluşturup bunu seslendirmeleri veya tavlara ait birer türküyü icra etmeleri istenebilir. Performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin önceki ünitelerde temel düzenlerde etüt ve alıştırma çalabildikleri, basit türkülerini icra edebildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Bozuk düzen üzerinde hangi türkülerini ya da etütleri çaldıkları sorulabilir. Zeybek tavrının yaygın olduğu yöreleri bilip bilmedikleri sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin zeybek halk oyunlarına ait videoları izleyerek gözlemledikleri duruş, adım ve ritim hareketlerini, bağlamada zeybek tavrı çalarken uygulanan tezene yönlerini ritim dokusu ve ezgisel vurgularla ilişkilendirilebilir böylece müziksel ifadeyi görsel hareketlerle bütünleştirerek günlük yaşam deneyimlerinden müziksel farkındalık geliştirmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

BAĞ.12.1.1

Öğrencilere “Zeybek tavrı dendiğinde hangi alt ögeler aklınıza geliyor?” sorusu yöneltilerek konuya dikkatleri çekilebilir **(E1.1)**. Öğrencilerin nota örnekleri, dijital nota arşivleri, ansiklopedi, sözlük, usta icraları, video ve belgesel kayıtları gibi kaynaklara başvurmaları teşvik edilebilir. Öğrenciler gruplara ayrılır, bilgiye erişimde hangi araçların uygun ve güvenilir olduğuna dair tartışıp kullanacakları kaynakları belirlenir. Her grup, tercih ettiği aracı niçin seçtiğini tartışarak kısa bir sunum hazırlar. Seçilen bilgi kaynakları (nota arşivleri, usta icra kayıtları, akademik makale ve tezler, ansiklopedi vb.) kullanılarak zeybek tavrının tanımı, alt ögeleri (tezene yönleri), farklı düzenlerle ilişkisi, nota üzerindeki gösterimi ve tarihsel arka planı (bölgesel yayılım; Aydın, Muğla, Denizli vb.) hakkında bilgileri bulur. Gruplar, konularına ilişkin içerikleri inceleyip temel noktaları not eder ve seçtikleri başlık için bir teknik bilgi kartı oluşturur. Bulgular sınıfta sözlü olarak ya da dijital bir pano üzerinden paylaşılır. Öğrenciler, topladıkları bilgileri birden fazla kaynaktan karşılaştırarak doğrular. Öğrenciler aynı konudaki farklı içerikler arasında tutarlılık denetimi yapar ve kaynakların güvenilirliğini sorgular **(OB1)**. Doğrulanmış bilgiler grup içinde paylaşılır. Her öğrenci ya da grup; seçtiği alt ögenin tanım, işlev, düzen, nota gösterimi, kısa tarihçe başlıklarını içeren bir sunum hazırlayarak bilgileri kaydeder. Hazırlık sürecinde öğrencilerin etkin rol alarak çalışmalarını dikkatli ve düzenli biçimde yürütmeleri desteklenir **(D3.1)**. Üretilen çalışmalar sınıfta sergilenir, diğer grupların sunumlarıyla karşılaştırılır. Süreç, öğrencilerin kaynak seçme becerilerini gözlem formu ile izlenebilir; hazırlanan sunumlar ürün değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

BAĞ.12.1.2

Öğretmen, zeybek tavrının bozuk düzen üzerindeki tezene vuruşunu sınıfta uygulamalı biçimde gösterir ve dinletir **(SAB9)**. Öğrencilerin tavrı çözümleyip ritmik özelliklerini ayırt etmelerini bekler **(SDB1.1)**. Tavrın temel nitelikleri açıklanır, ritim dokusu öne çıkarılır. Öğrencilerin dikkatleri toplanarak tavrın karakteristik yönlerini kendi cümleleriyle yorumlamaları sağlanır **(OB1, E3.2)**. Devamında öğretmen, zeybek tavrına göre hazırlanmış alıştırma ve örnek eserleri uygun tezene teknikleriyle icra eder. Ardından öğrencilerin çalınacak alıştırma ve örnek eserlerin ezgisel yapısı, ritmi ve tezene yönlerini incelemeleri istenir; süreç sonunda öğrenci alıştırma ve örnek eserleri çözümler. Öğrenciler söyleme teknikleriyle alıştırma ve eserlerin solfejini gerçekleştirir **(SAB7)**. Sonrasında öğrenciler ayna karşısında kendi duruş ve tutuşlarını kontrol ederek bağlamaya özgü doğru duruş ve tutuş pozisyonunu alır. Öğrenciler, zeybek tavrına ait tezene tekniklerini kullanır. Öğrenciler; bu tekniklerden yararlanarak alıştırma ve örnek eserleri ezgisel ve ritmik örgüye dikkat ederek çalar ve müziksel bileşenleri uygular. Çalışmalar süresince sabırlı ilerleme vurgulanır **(D12.1)**. Öğrenmeler gözlem formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden zeybek tavrıyla kısa bir ezgi besteleyip seslendirmeleri ya da tavra ait bir türküyü icra etmeleri istenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup zeybek tavrı ile etüt çalarken diğer grup ritmik sayım veya solfej yapabilir.

Destekleme Öğrencilerin gelişimi bireysel olarak takip edilip kendilerine geri bildirim verilir. Zeybek tavrı tezene vuruşları öğrencilere sık sık tekrar ettirilir. Etütler metronom ile öncelikle yavaş tempoda daha sonra tempo kademeli olarak arttırılarak çalınabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu kullanınız.

2. ÜNİTE: BAĞLAMADA SİLİFKE TAVRI VE UYGULAMALARI

Ünitede öğrencilerin bağlamada Silifke tavrı hakkında bilgi toplayabilmesi; Silifke tavrındaki etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilmesi amaçlanır.

DERS SAATİ 18

ALAN SAB11. Müziksel Çalma
BECERİLERİ

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.2. Odaklanma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)
Becerileri

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI Türk Dili Edebiyatı, Coğrafya
İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI SAB7. Müziksel Okuma, SAB9. Müziksel Dinleme
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

BAĞ.12.2.1. Bağlamada Silifke tavrı hakkında bilgi toplayabilme

- a) Bağlamada Silifke tavrı konusuna ilişkin bilgi kaynaklarını belirler.
- b) Belirlediği kaynakları kullanarak bağlamada Silifke tavrı konusuna ilişkin bilgileri bulur.
- c) Bağlamada Silifke tavrı konusuna ilişkin bilgileri doğrular.
- ç) Bağlamada Silifke tavrı konusuna ilişkin bilgileri kaydeder.

BAĞ.12.2.2. Silifke tavrındaki etüt, alıştırma ve örnek eserleri çalabilme

- a) Silifke tavrına ait etüt, alıştırma ve örnek eserleri çözümler.
- b) Silifke tavrını çalarken bağlamaya özgü doğru duruş ve tutuş pozisyonunu alır.
- c) Silifke tavrına özgü tezene tekniklerini kullanır.
- ç) Ezgisel ve ritmik yapıya uygun olarak müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Silifke Tavrının Genel Özellikleri
Silifke Tavrına Ait Etüt, Alıştırma ve Örnek Eserler
Tavır Çeşitleri ve İcra Biçimleri

Anahtar Kavramlar

Silifke tavrı

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Ünitedeki öğrenme çıktıları; kontrol listesi, gözlem formu ve ürün değerlendirme formu ile izlenebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden Silifke tavrı ile kısa bir ezgi oluşturup bunu seslendirmeleri veya tavlara ait birer türküyü icra etmeleri istenebilir. Performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin önceki ünitelerde temel düzenlerde etüt ve alıştırma çalabildikleri, basit türkülerini icra edebildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Bozuk düzen üzerinde hangi türkülerini ya da etütleri çaldıkları sorulabilir. Silifke tavrının yaygın olduğu yöreleri bilip bilmedikleri sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin Silifke halk oyunlarına ait videoları izleyerek gözlemledikleri duruş, adım ve ritim hareketlerini, bağlamada zeybek tavrı çalarken uygulanan tezene yönlerini ritim dokusu ve ezgisel vurgularla ilişkilendirilebilir böylece müziksel ifadeyi görsel hareketlerle bütünleştirerek günlük yaşam deneyimlerinden müziksel farkındalık geliştirmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

BAĞ.12.2.1

Öğrencilere “Silifke tavrı denince hangi alt ögeler aklınıza geliyor?” sorusu yöneltilerek konuya dikkat çekilebilir (**E1.1**). Öğrencilerin nota örnekleri, dijital nota arşivleri, ansiklopedi, sözlük, usta icraları, video ve belgesel kayıtları gibi kaynaklara yönelmeleri desteklenebilir. Öğrenciler gruplara ayrılarak bilgiye erişimde hangi araçların uygun ve güvenilir olduğunu tartışır ve kullanacakları kaynakları belirler. Her grup, tercih ettiği aracı neden seçtiğini birbirleriyle tartışır. Öğrenciler; seçtikleri bilgi kaynaklarını (nota arşivleri, usta ve icra kayıtları, akademik makale ve tezler, ansiklopedi vb.) kullanarak Silifke tavrının tanımı, alt ögeleri (tezene yönleri), farklı düzenlerle bağı, nota üzerindeki gösterimi ve tarihsel süreci (bölgesel yayılım; Silifke, Mersin, Mut vb.) hakkında bilgileri bulur. Öğrenciler, topladıkları verileri birden çok kaynaktan karşılaştırarak doğrular. Her grup kendi başlığına ilişkin içerikleri inceleyip temel noktaları not eder. Öğrenciler aynı konuya dair farklı içerikler arasında tutarlılığı denetler ve kaynakların güvenilirliğini sorgular (**OB1**). Doğrulanmış bilgiler grup içinde paylaşılır. Her öğrenci ya da grup, seçtiği alt ögenin tanım, işlev, düzen, nota gösterimi, kısa tarihçe başlıklarını içeren sunum hazırlayarak bilgileri kaydeder. Hazırlık sürecinde öğrencilerin etkin rol üstlenerek çalışmaları dikkatli ve düzenli biçimde yürütmeleri teşvik edilir (**D3.2**). Üretilen içerikler sınıfta sunulur ve diğer grupların çalışmalarıyla karşılaştırılır. Hazırlanan sunumları ürün değerlendirme formu ile değerlendirilebilir. İlgili öğrenmeler gözlem formu ile izlenebilir.

BAĞ.12.2.2

Öğretmen, Silifke tavrının bozuk düzen üzerindeki tezene vuruşunu sınıfta uygulamalı biçimde gösterir ve dinletir (**SAB9**). Öğrencilerin tavrı çözümleyip ritmik özelliklerini ayırt etmelerini bekler (**SDB1.1**). Tavrın temel nitelikleri açıklanır, ritim dokusu öne çıkarılır. Öğrencilerin dikkatleri toplanarak tavrın karakteristik yönlerini kendi cümleleriyle yorumlamaları sağlanır (**OB1, E3.2**). Devamında öğretmen, Silifke tavrına göre hazırlanmış alıştırma ve örnek eserleri uygun tezene teknikleriyle icra eder. Ardından öğrencilerin çalınacak alıştırma ve örnek eserlerin ezgisel yapısı, ritmi ve tezene yönlerini incelemeleri istenir. Süreç sonunda öğrenci alıştırma ve örnek eserleri çözümler. Öğrenciler söyleme teknikleriyle alıştırma ve eserlerin solfejini gerçekleştirir (**SAB7**). Sonrasında öğrenciler ayna karşısında kendi duruş ve tutuşlarını kontrol ederek bağlamaya özgü doğru duruş ve tutuş pozisyonunu alır. Öğrenciler, Silifke tavrına ait tezene tekniklerini kullanır. Öğrenciler; bu tekniklerden yararlanarak alıştırma ve örnek eserleri ezgisel ve ritmik örgüye dikkat ederek çalar ve müziksel bileşenleri uygular. Çalışmalar süresince sabırlı ilerleme vurgulanır (**D12.1**). Öğrenmeler gözlem formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden Silifke tavrıyla kısa bir ezgi besteleyip seslendirmeleri ya da tavra ait bir türküyü icra etmeleri istenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup Silifke tavrı ile etüt çalarken diğer grup ritmik sayım veya solfej yapabilir.

Destekleme Öğrencilerin gelişimi bireysel olarak takip edilip kendilerine geri bildirim verilir. Silifke tavrı tezene vuruşları öğrencilere sık sık tekrar ettirilir. Etütler metronom ile öncelikle yavaş tempoda daha sonra tempo kademeli olarak artırılarak çalınabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu kullanınız.

3. ÜNİTE: BAĞLAMA REPERTUVARI

Ünitede öğrencilerin bağlamada farklı tavır ve düzenlerde örnek eserleri çalabilmesi amaçlanır.

DERS SAATİ 32

ALAN SAB11. Müziksel Çalma
BECERİLERİ

KAVRAMSAL -
BECERİLER

EĞİLİMLER E2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme

PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal SDB2.1. İletişim
Öğrenme Becerileri

Değerler D3. Çalışkanlık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI Tarih, Bilişim Teknolojileri
İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI KB2.4. Çözümleme
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

BAĞ.12.3.1. Bağlamada farklı tavrı ve düzenlerde örnek eserleri çalabilme

- a) Farklı tavrı ve düzenlerde örnek eserleri çözümler.
- b) Bağlamaya özgü doğru duruş ve tutuş pozisyonunu alır.
- c) Farklı tavrı ve düzenlerde örnek eserlerde tezene tekniklerini kullanır.
- ç) Farklı tavrı ve düzenlerdeki örnek eserlerde ezgisel ve ritmik yapıya uygun olarak müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Farklı Tavlarda Eserler
Farklı Düzenlerde Eserler

Anahtar Kavramlar

repertuvar

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünite, kontrol listesi ve akran değerlendirme formu ile izlenebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden farklı yörelere ait farklı düzen ve tavlardan seçme eserlerle bir repertuvar oluşturmaları ve bu repertuvarı sınıf ortamında arkadaşlarına icra ederek dinletti sunmaları istenebilir. Performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin daha önceki ünitelerde çaldıkları eserleri düzenlerine göre listelemeyi bildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Derse başlamadan önce öğrencilere daha önce dinledikleri ve çaldıkları müzikleri listelerken listeyi hangi özelliklere göre hazırladıkları sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrenciler dijital ortamlarda dinledikleri müzikleri türlerine göre ayırarak çalma listesi oluşturma aşamasını, bağlamada çalacağı eserleri yöresi, usulü, ritmik yapısı ve düzen sistemi-ne göre repertuvar oluşturma ile ilişkilendirmesi sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

BAĞ.12.3.1

Derse "Repertuvar nedir?" sorusuyla başlanması önerilir. Öğrenciler önce bireysel notlarını çıkarır, ardından küçük gruplarda tanım önerilerini tartışıp sınıfla paylaşır böylece öğrenci yanıtlarından hareketle ortak bir tanım oluşturur ve dönem repertuvarının kapsamını netleştirir (**SDB2.1, E3.1**). Gruplardan ünite süresince çalınacak eserlere yönelik öneri listeleri hazırlamaları ve sınıfta kısaca sunmaları istenir (**E2.2**). Tüm öneriler öğretmen rehberliğinde belirlenen ölçütlere (amaçlar, teknik uygunluk, sınıf seviyesi vb.) göre gözden geçirilir ve dijital ortamda düzenli, ortak bir repertuvar listesine dönüştürülür (**OB4, D3.3**). Ortak liste temel alınarak öğrencilerin seçilen eserleri nota üzerinde farklı bağlama düzenleri ve yöresel tavlalar bağlamında işaretleyip tavra özgü icra gerekliliklerini belirlemeleri beklenir (**OB1**). Öğrenciler seçilen etüt, alıştırma, örnek eserlerde nota üzerinde repertuvar kapsamını usul, tempo, düzen, tavrı ve icra gereklilikleri açısından çözümler.

İcra aşamasına geçmeden önce öğrenciler; öğretmen yönlendirmesiyle oturuş, sap-gövde açısı ve bilek-tezene hattını kontrol ederek bağlamaya özgü doğru duruş ve tutuş pozisyonunu alır. Belirlenen yöresel tavır ve farklı düzenlerdeki eserleri çalışırken hızı kademeli olarak artırır, zor geçiş ölçülerini küçük parçalara böler, tel grubu geçişleri ile dem uygulamalarına dikkat ederek tezene vuruş tekniklerini kullanır. Seçilen eserlerin tam icrasında usul, metronom, düzen-akort, melodi-eşlik dengesi gibi müziksel bileşenler uygular. İlgili öğrenme, kontrol listesi izlenebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden farklı yörelere ait farklı düzen ve tavırlardan seçtikleri eserlerle bir repertuvar oluşturmaları ve bunu sınıf ortamında arkadaşlarına icra ederek bir dinleti sunmaları istenebilir **(D16.3)**. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden Türk sanat müziği içinde yer alan saz eserlerinin makamsal özelliklerini göz önüne alarak bunlardan bir repertuvar çalışması yapması istenebilir. Öğrencilerden repertuvarda yer alan eserleri icra etmeleri istenebilir.

Destekleme Öğrenciler, verilen eseri bölümlere ayırarak yavaş tempoda çalışır ve “hatasız üç tekrar” kuralını uygulayabilir. Öğretmen rehberliğinde tekrar çalışması yapılabilir. Belirlenen işaretler ile tezene yönleri ve tel geçişlerini çalışma kâğıdında belirginleştirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu kullanınız.

